

СТЕНОГРАМА

комітетських слухань на тему: "Проблемні питання законодавчого врегулювання та реалізації державної політики щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю"

11 жовтня 2021 року

Веде засідання голова підкомітету Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин ТАРАСЕНКО Т.П.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня!

По-перше, хотів вибачитися за Дмитра Лубінця, він, на жаль, на сумному заході. Він поїхав на похорони нашого колеги. Тому фактично з тих об'єктивних причин не може сьогодні проводити цей захід.

Шановні учасники комітетських слухань, від імені Комітету Верховної Ради України з питань людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях та АР Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин я вас вітаю і прошу долучатися сьогодні до масштабної дискусії.

Сьогодні у слуханнях беруть участь: народні депутати України, Уповноважений Верховної Ради України з питань прав людини, представники органів різних гілок влади, міжнародні та громадські організації.

Хочу звернути увагу, що проблеми та потреби людей з інвалідністю є у фокусі не тільки Комітету соціальної політики, а й нашого комітету, Комітету з прав людини.

Ми отримуємо, як кожний депутат окремо, так і комітет загалом, багато запитів, заяв, які фіксують фактично порушення прав людей з інвалідністю. Ми намагаємося на них реагувати через депутатські запити, через обговорення в комітеті проблем і шукаємо шляхи їх вирішення. Коли ми

говоримо про людей з інвалідністю, ми повинні розуміти, що в Україні нас 3 мільйони наших громадян стикаються з цією проблемою, у кожного з них є свої потреби індивідуальні та проблеми, які не вирішені на даний момент.

Ще в грудні 2009 року Україна ратифікувала Конвенцію про права осіб з інвалідністю і факультативний протокол до неї. Україна взяла на себе зобов'язання, щоб права осіб з інвалідністю дотримувались, захищались, реалізовувалися на рівні з іншими. Виконавча влада, органи місцевого самоврядування повинні забезпечити таким особам можливість досягнути однакового з іншими співгромадянами рівня життя, в тому числі у сфері доходів, освіти, зайнятості, охорони здоров'я та суспільного життя.

Україна має вже розвинуту нормативно-правову базу у цій сфері. Але прийняття адекватних законів не завжди гарантує належне їх виконання. На жаль, в цьому парламенті ми стикаємося з тим, що дійсно органи центральної державної влади, уряд, міністерства і органи місцевого самоврядування не можуть у повній мірі виконувати закони України.

Ще багато проблем осіб з інвалідністю залишається невирішеними. Це достатні для гідного життя виплати, освіта в інтегрованих формах, реабілітаційні послуги, праця без дискримінації, реформування спеціалізованих установ, доступності середовища для безперешкодного пересування та комунікацій. За таких умов людям з інвалідністю обмежений доступ до самореалізації творчої, професійної та духовної. В результаті на сьогодні понад 70 відсотків людей з інвалідністю працездатного віку не мають роботи – це дуже жахлива цифра, ми повинні це виправити.

Державна та муніципальні програми безбар'єрного середовища реалізуються дуже повільно, а в деяких регіонах через відсутність бюджетних коштів або байдужість чиновників цей вкрай важливий напрямок роботи взагалі призупинено. Вони не можуть вільно користуватися громадським транспортом, потрапити до місць загального користування, адміністративних органів влади тощо. В Києві я можу спостерігати, що

безбар'єрність, вона існує, існує не на папері, але якщо ми від'їдемо від Києва, з цим ми можемо виявити дуже багато проблем.

За останні роки збільшується також кількість дітей з інвалідністю. Важливим є забезпечення належного рівня життя сімей з дитиною з інвалідністю. Для лікування і реабілітації таких дітей потрібні значні кошти, окрім того частина дітей з інвалідністю виховується в інтернатних закладах.

В нас працює вже ТСК майже один рік, навіть більше, яка працює з такими закладами і бореться за те, щоб органи місцевого самоврядування не закривали їх по всій Україні.

Наразі фактично зусиллями деяких народних депутатів, які входять до цієї ТСК, окремі заклади відстояні і вони продовжують функціонувати. Але це загальна проблема, про яку ми повинні не забувати, говорити і відстоювати також на всіх рівнях, щоб ці заклади працювали і щоб дітям з інвалідністю, особам з інвалідністю надавались всі можливі послуги, враховуючи їх потреби.

Наприклад, дітям з інвалідністю, з особливостями психофізичного розвитку дуже важко отримати середню освіту. Проблема полягає в забезпеченні шкіл необхідними ресурсами для створення повноцінних умов для навчання таких дітей. Сьогодні ж вони мають можливість або відвідувати спеціалізовані заклади, або навчатися лише вдома.

Особливої гостроти питання забезпечення прав і свобод людей з інвалідністю набуло у зв'язку з окупацією Автономної Республіки Крим та подіями на сході України. Майже 320 тисяч осіб з інвалідністю, з них близько 20 тисяч діти, котрі постраждали, проживали на території Донецької і Луганської областей, опинилися в зоні збройного конфлікту. Крім того, в зоні проведення бойових дій, окрім військових, постраждало цивільне населення, що отримало поранення, контузії, каліцтва, що призвело в результаті до інвалідності.

Наявність проблем пов'язано з хронічною нестачею ресурсних можливостей держави у сферах: фінансово-економічного, матеріально-

технічного, кадрового, а головне, інформаційного забезпечення життєдіяльності осіб з інвалідністю. Значною мірою впливає брак комплексного підходу до вивчення і вирішення потреб цієї категорії осіб.

Багато людей з інвалідністю, на жаль, залишаються ізольованими від суспільства. Ми також повинні це змінити.

За ініціативи першої леді Олени Зеленської та на виконання Указу Президента від 3 грудня 2020 року про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні розроблена і схвалена урядом Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. Я вітаю такий підхід, оскільки стратегічне планування, воно дає можливість розробити і виконувати необхідні плани, і розуміти, що очікувати людям у нас у державі, нашим громадянам, у майбутньому.

Метою стратегії є створення безбар'єрного простору в різних сферах життя людини, рівних можливостей для всіх суспільних груп населення для самореалізації, здобуття освіти, трудової зайнятості, розвитку здібностей та потенціалу шляхом застосування системного та комплексного підходу щодо реалізації принципів фізичної, інформаційної, цифрової, соціальної та громадянської освітньої безбар'єрності.

Я маю надію, що розвиток цифрових технологій в нашій державі також надасть можливість людям з інвалідністю почувати себе краще, безпечніше в нинішніх умовах. Стратегія спрямована на забезпечення рівних можливостей для всіх суспільних груп, зокрема, молоді, дітей та дорослих з інвалідністю, літніх людей. План заходів на 2021-2022 роки з реалізації нацстратегії став вже дорожньою картою для кожного міністерства в межах своєї сфери відповідальності. Вже визначено сім пріоритетних ключових проектів цього плану. Зокрема, це стандарти інфраструктурної безбар'єрності, фізична доступність громадських будівель, шкільна освіта для всіх та впровадження міжнародної класифікації функціонування.

В рамках наших слухань ми вкотре хочемо привернути увагу до системних проблем та знайти шляхи їх вирішення. Спільними зусиллями

виробити алгоритми рішень заходів, які необхідно здійснити і нам як парламентарям, і міністерствам та відомствам, органам влади на місцях, у тісній співпраці з громадськими організаціями, тому що громадськість, якраз громадськість може дати ту інформацію і наполягти на такій реалізації прав людей з інвалідністю, щоб дійсно закони виконувались. І, на жаль, можу констатувати, що законодавець, ми в парламенті ми не кожний раз бачимо ці всі проблеми, але громадськість нам їх показує. І такі заходи є дуже важливими для нас.

Головне наше прагнення – просунутись у вирішенні проблем цих людей, якісно змінити їх життя на краще. Відтак завдання нашого комітету: почути спікерів, які представлені фактично з усієї України, почути проблеми та потреби людей з інвалідністю, обговорити їх з вами і визначити кроки, що влада може зробити задля того, аби права людей з інвалідністю були забезпечені, і вони могли їх якісно реалізовувати.

Згідно Регламенту після проведення слухань на комітеті Верховної Ради з прав людини буде сформована резолюція і рекомендації комітетських слухань. Ми їх ще раз обговоримо вже на засіданні комітету, приймемо відповідне рішення і направимо його, як уряду, Прем'єр-міністру, так і Голові Верховної Ради України.

Це робиться для того, щоб, дійсно, і у Верховній Раді прозвучало з трибуни Верховної Ради обговорення проблем людей з інвалідністю, щоб акцентувати увагу всіх народних депутатів на цих проблемах.

Я запрошую сьогодні всіх учасників до дискусії і сподіваюся, що вона буде плідною, і ми зможемо напрацювати дійсно ефективні методи, заходи для реалізації прав людей з інвалідністю.

Зараз я передам вітальне слово пані Денисовій, Уповноваженій з прав людини Верховної Ради України, і потім пройдуся по регламенту, який буде регламент, повідомлю всіх учасників.

Пані Денісова, ви з нами? Ви онлайн.

ДЕНІСОВА Л.Л. Так, звичайно. Звичайно з вами.

Що я можу сказати зараз на початок. Я дуже здивована тим, яку зараз доповідь зробив саме народний депутат пан Тарас Тарасенко. Я можу дати вам свою повагу відносно того, що ви зараз наголосили, як у минулому двічі міністр соціальної політики. Така обізнаність і така постановка питання, яка зараз прозвучала, вона дуже правильна. І на мій погляд, вона перш за все потрібна, щоб звучала від іншого комітету. Але коли Комітет з прав людини, з великою такою назвою, говорить про права людини, про права осіб з інвалідністю, це дуже правильно. Ми згідно статей Конституції України всі рівні, і тому говорити про рівність можна тільки тоді, коли є умови, створені державою для цієї рівності.

Я вже не буду перелічувати ці проблеми, які саме сказав наш головуючий, але я можу зупинитися тільки на наступному, що цей захист прав осіб з інвалідністю визначений стратегічним напрямом діяльності Уповноваженого на 2021 рік. Упродовж дев'яти місяців ми отримали майже 420 повідомлень про порушення прав осіб з інвалідністю. Це тільки 1,3 відсотка від усіх повідомлень, які надійшли до Уповноваженого.

Кількість повідомлень зменшилася порівняно з 2020 роком, зменшилася практично на третину. Чому? Тому що у минулому році були вибори, і багато звернень було від осіб з інвалідністю щодо неможливості порушення їх права доступності до виборчих дільниць. І зараз треба сказати, що ми після того, як робили щорічні доповіді і робили подання після наших моніторингових візитів щодо виборчих дільниць, приходять відповіді, і от зараз я можу процитувати, тому що знаходжусь на робочому місці, що Чернівецька міська рада, виконавчий комітет, написали, що подання від 5 листопада 2020 року щодо забезпечення доступності на виборчі дільниці на проспекті Незалежності, 88-д, воно вже виконано, і тому вже повністю... всі ремонтні роботи з облаштування головного входу в приміщення гімназії ..... вже завершено. Тобто це має значення для того, коли ми робимо такі заходи.

Щодо повідомлень, відносно якого порушеного права звертаються громадяни. Це 23 відсотки щодо порушення права на звернення. Тобто не розглядають звернення осіб з інвалідністю або немає можливості прийти і реалізувати своє право звернення офлайн.

Для цього ми перевірили, зробили 108 моніторингових візитів. Ми перевірили на доступність осіб з інвалідністю до інших маломобільних груп, всі майже громадські приймальні центральних органів виконавчої влади, 24 громадських приймальні структурних підрозділів КМДА, 30 закладів вищої освіти. Здійснено моніторинг доступності вебсайтів усіх центральних органів влади на доступність інформації для осіб з порушенням зору. Треба сказати, що тільки сайт Пенсійного фонду України відповідає всім цим нормам.

Результати свідчать, що особи з інвалідністю продовжують стикатися з проблемою дискримінаційного ставлення до себе як з боку державних органів, так і з боку юридичних осіб приватного права. І тому нам тут є над чим попрацювати. Мною направлено подання акта реагування до керівників установ. Ми зараз очікуємо на повідомлення про усунення вивчених недоліків, і тому на особистому контролі це перебуває.

Потім ми, як вже пан Тарасенко наголошував, що неможливо отримати транспортні послуги. Ми теж перевірили, зробили моніторинг стану забезпечення прав осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, з порушенням опорно-рухового апарату і органів зору, на отримання таких саме транспортних послуг. Через спеціально створену службу перевезень "Соціальне таксі" ми перевірили 1 тисячу 484 територіальні громади. Що ми можемо засвідчити? Що жодна спеціальна служба перевезень, яка є створена, не зробила диспетчерську службу. Тобто вона нібито є, а замовити послугу неможливо. Тому тут це теж потрібно нам відпрацювати.

Зараз ми працюємо з місцевою владою. І от, наприклад, Закарпатська і Херсонська області взагалі нічого не створили. Тому ми зробили таке подання і намагаємось зробити, щоб все ж таки транспортна служба була зроблена. Ми направили подання акт реагування до міністра соціальної

політики, до міністра охорони здоров'я, головам обласних та Київської міської державної адміністрації.

Ще у нас є така проблема, яка до законодавства. Залишається проблемою відсутність ефективної адміністративної та кримінальної відповідальності за дискримінацію, а також проблематичність притягнення до такої відповідальності. Наразі у Верховній Раді України вже перебувають на розгляді законопроекти 0931 (про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації із правом Європейського Союзу)) та 5488 (про внесення змін до КУпАП та Кримінального кодексу щодо боротьби з проявами дискримінації), якими передбачено врегулювання вказаних прогалин, які підтримані мною без зауважень. Ми всі чекаємо на їх прийняття.

І повідомляю і головуючого, і зараз всіх присутніх на засіданні комітетських слухань, ми готуємо спеціальну доповідь про стан дотримання прав і свобод осіб з інвалідністю та захист від дискримінації.

Тому зараз офлайн присутні мої представники: представник Уповноваженого Віктор Вікторович Іванкевич, він все занотовує, і керівник структурного підрозділу, для того, щоб все, що буде сказано, було занотовано і використано під час підготовки цієї спеціальної доповіді.

Я бажаю нам всім успіху на цих комітетських слуханнях. І бажаю всім здоров'я. Дякую за надане слово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я дякую за роботу, яку робить Офіс Уповноваженої з прав людини. Я запевняю, що ми готові як комітет підтримати ініціативи, які будуть напрацьовані в результаті аналізу проблем людей з інвалідністю Офісу Уповноваженого і реалізовувати їх як законодавчі ініціативи.

Тому прошу... трохи незручно працювати, коли ти спілкуєшся з людиною і її не бачиш. Але я прошу Уповноваженого з прав людини направляти свої ідеї, пропозиції до комітету, і ми їх будемо разом

аналізувати, для того щоб змінити наше законодавство і слідкувати за його виконанням.

Тепер щодо регламенту роботи наших комітетських слухань. У нас розрахований графік роботи на 2 години. Ми можемо трохи затриматися. Але прошу всіх доповідачів вкладатися в регламент. Буде доповідь, на яку відводиться 10 хвилин, для виступів – 5 хвилин, участь в обговоренні – до 3 хвилин.

Тому, щоб не затягувати час, зараз я надаю слово Поляковій Оксані Юріївні – генеральний директор Директорату соціального захисту прав осіб з інвалідністю Міністерства соціальної політики.

ПОЛЯКОВА О.Ю. Доброго дня, шановні народні депутати! Доброго дня, шановні учасники комітетських слухань! Мене чути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, чути.

ПОЛЯКОВА О.Ю. Хочу розпочати з того, що у вересні 2020 року Україна подала на розгляд Комітету ООН з прав осіб з інвалідністю національну об'єднану другу та третю періодичні доповіді щодо виконання Україною Конвенції про права осіб з інвалідністю.

Проведений під час підготовки доповіді аналіз стану виконання положень конвенції продемонстрував необхідність подальшого удосконалення національного законодавства у сфері підтримки осіб з інвалідністю. За результатами проведеної роботи міністерством підготовлено Національний план дій з реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю на період до 2025 року, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів у квітні поточного року. Реалізація національного плану дій, що поєднує в собі 48 ключових завдань та 160 заходів, дозволить забезпечувати виконання зобов'язань, взятих Україною. Цей план є міжвідомчою роботою. Він

стосується всіх центральних органів виконавчої влади, а також залучає до роботи місцеву владу та громадські і недержавні об'єднання.

Мінсоцполітики ведеться постійна робота щодо вдосконалення законодавства у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю.

15 липня поточного року Верховною Радою України прийнято Закон "Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення соціальних гарантій осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю", яким надано право позачергового обслуговування в будь-яких касах, підприємствах, установах і організаціях осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю. Але знаковим є цей закон, тому що він спрощує порядок перетину кордону та пунктів пропуску з тимчасово окупованої території та назад для осіб з інвалідністю, а також людей, які їх супроводжують.

Забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації також є одним з пріоритетних завдань міністерства. На засідання уряду в квітні 21-го року прийнято зміни до постанови, яка регламентує порядок забезпечення технічними засобами реабілітацію осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення.

Змінами передбачено перехід та удосконалення в тому числі в електронному вигляді двосторонніх договорів для забезпечення технічними засобами реабілітації, що, безперечно, спрощує процедуру та зменшує час, необхідний для отримання людиною технічного засобу реабілітації.

Запроваджено введення електронного документообігу, в тому числі електронного ведення особових справ осіб з інвалідністю в централізованому банку даних.

В умовах карантину та запобігання поширення COVID-19 зазначена норма набуває актуальності, оскільки це дозволяє людям, не виходячи з дому, реалізовувати право на забезпечення технічними засобами. Наближення до фактичного місця проживання особи з інвалідністю послуги щодо прийому документів, шляхом їх надання через центри надання адміністративних послуг, також відділення територіальних громад.

Залучення до активної співпраці МСЕК і ЛКК з метою формування висновків про інвалідність, індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в електронному режимі в централізованому банку даних, що дозволяє зекономити і матеріальні ресурси, і проміжок часу.

Крім того, встановлено додаткові гарантії для осіб з інвалідністю, зокрема введено обов'язкове технічне обслуговування і ремонт кожні два роки після гарантійного строку експлуатації дороговартісних крісел колісних підвищеної надійності та функціональності; безстрокова дія направлень на забезпечення технічними засобами реабілітації для осіб, які мають ампутаційні або незворотні ураження органів руху; розширення і оптимізація переліку технічних засобів, якими забезпечується особи з інвалідністю, також розширення переліку засобів, за які буде виплачуватися особам з інвалідністю компенсаційна виплата, тобто дозволено особам придбавати засіб відповідно до своїх потреб у будь-яких установах і організаціях, і держава відшкодовує за цей засіб ... *(Не чути)*

Крім цього запроваджений моніторинг забезпечення технічними і іншими засобами реабілітації. Це засіб, який дозволяє нам мати зворотній відгук від особи з інвалідністю і реагувати на неякісне забезпечення її технічними засобами реабілітації.

У 2020-2021 роках внесено зміни до постанови, яка регламентує порядок забезпечення технічними засобами реабілітації учасників АТО/ООС. Це особи, які отримують високофункціональні дороговартісні технічні засоби реабілітації, і саме в цьому році введено повторне забезпечення учасників антитерористичної операції виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями один раз на п'ять років, заміна протезів верхніх кінцівок один раз на шість років. Запроваджено технічне обслуговування протягом терміну експлуатації вищезазначених виробів.

Зазначена робота стосується майже 600 тисяч осіб, які потребують технічних засобів щорічно. На це в державному бюджеті, зокрема, у 2021

році передбачено майже півтора мільярда коштів, і станом на 1 вересня 1 мільярд 100 вже використано на зазначений напрямок.

У поточному році вдосконалений порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті на придбання спеціально обладнаних автомобілів для перевезення осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату. Ці зміни готувалися також з урахуванням рекомендацій, наданих Офісом Уповноваженого з прав людини Верховної Ради, про що зараз говорила доповідач Людмила Леонтіївна.

Наразі порядком передбачено, зокрема, запровадження механізму надання транспортних засобів спеціального призначення не у власність, а в користування територіальним громадам. Це дасть можливість їх більш організувати на те, щоб надавати послугу, оскільки кожні два роки міністерство буде проводити моніторингові перевірки стану використання зазначених транспортних засобів, і в разі неефективного їх використання ці транспортні засоби будуть вилучатися і передаватися іншим територіальним громадам для того, щоб надавати послуги людям, які цього найбільше потребують.

Змінами також передбачено зняття обмежень щодо кількості територіальної громади, оскільки зараз іде реформа і ці територіальні громади є укрупненими, для того щоб розширити перелік таких громад, які зможуть скористатися правом отримання в користування транспортного засобу. А також розширено перелік людей, які зможуть користуватися послугою. Це, безумовно, в першу чергу особи з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату. Але також ми дозволили надавати послуги з перевезення маломобільними групам населення, таким як особи похилого віку, люди, які ще не оформили інвалідність, але знаходяться на пограничній стадії при оформленні інвалідності.

В Державному бюджеті на 2021 рік за цією бюджетною програмою передбачено кошти в розмірі 130 мільйонів гривень, що є видатками на рівні 2020 року. Крім того, діяльність центрів комплексної реабілітації є важливою

складовою в реабілітації і реалізації державної політики в сфері інклюзивної освіти, оскільки такі установи забезпечують необхідність соціалізації дітей з інвалідністю, а також їхніх батьків, надають психологічну, економічну, емоційно-вольову підготовку до переходу в заклади освіти

Взагалі в Україні зараз функціонує ще 146 центрів з комплексної реабілітації, з них вісім належать до сфери управління Мінсоцполітики. У січні 2021 року урядом прийнято оновлену редакцію порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення реабілітації, якою передбачено першочергове забезпечення реабілітаційними послугами дітей, які не скористались такою послугою в минулому році через хворобу або через велику чергу, збільшення питомої ваги витрат на надання реабілітаційних послуг для однієї дитини виключно в граничну вартість реабілітаційної послуги, спрощення адміністративних процедур та прискорення процесів надання реабілітаційної послуги. В 21-му році в державному бюджеті також передбачені кошти на зазначену мету, і на наступний рік ці кошти будуть, в проекті бюджету передбачається збільшити.

З метою створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю, міністерством підготовлено і зареєстровано у Верховній Раді проект Закону 5344 щодо сприяння зайнятості осіб з інвалідністю. Ним передбачено, перше, альтернативний варіант виконання встановленого чинним законодавством нормативу для працевлаштування осіб з інвалідністю, диференційний підхід щодо працевлаштування осіб з важкою формою інвалідності, а також поняття "цільові фінансові санкції" замість "адміністративно-господарські санкції", що не дозволить роботодавцям ухилятися через суди від виконання нормативу працевлаштування осіб з інвалідністю.

З метою здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо працевлаштування осіб з інвалідністю затверджено нову форму

звітності. Вона є достатньо спрощеною і дозволяє роботодавцям надавати звіти більш оперативно і не витратити велику кількість часу на їх подання.

Державна соціальна допомога, встановлена Законом "Про державну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю", сплачується особам з інвалідністю в розмірі не менше ніж прожитковий мінімум.

З метою підвищення рівня життя осіб з інвалідністю в цьому році і в минулому прийнято Закон про внесення змін до статті 3 Закону про державну соціальну допомогу щодо підвищення особам з інвалідністю з дитинства надбавки на догляд, яким передбачено збільшення розміру надбавки на догляд, зокрема, за дитиною з інвалідністю з групою А зі 100 до 150 відсотків прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку, а з 1 січня 22-го року ця надбавка становитиме для таких дітей ще більше на 50 відсотків.

Законом від 21 травня 21-го року про внесення зміни до статті 2 Закону "Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю" щодо підвищення дітям з інвалідністю, постраждалим від вибухонебезпечних предметів, розміру державної соціальної допомоги, яким з 1 липня вже цього року передбачено підвищення розміру державної соціальної допомоги на дітей з інвалідністю віком до 18 років, інвалідність яких пов'язана з пораненням чи іншим ураженням здоров'я від вибухонебезпечних предметів, з урахуванням всіх надбавок, підвищень та інших доплат, у тому числі передбачених Кабінетом Міністрів, на 50 відсотків розміру державної соціальної допомоги на дітей віком до 18 років.

Урядом прийнято Постанову в серпні 21-го року "Про внесення змін до Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю", якою передбачено збільшення розміру державної соціальної допомоги на дітей, які постраждали від вибухонебезпечних предметів, на 50 відсотків від встановленого розміру допомоги на дітей до 18 років.

Також прийнято постанову від лютого 21-го року, що дозволяє понад 30 тисячам осіб з інвалідністю І групи, які отримують пенсію в розмірі до 2 тисяч 200 гривень, отримувати доплату до пенсії в сумі, що не вистачає до цього розміру.

Ми постійно працюємо в партнерстві з громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю. Щорічно за рахунок коштів державного бюджету на їх підтримку виділяються бюджетні кошти. В 20-му році міністерство запровадило конкурсний механізм надання фінансової допомоги громадським...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюсь, але прошу завершувати. Ще одну хвилину, будь ласка.

ПОЛЯКОВА О.Ю. Конкурсний підхід. Тобто ми постійно намагаємося вдосконалювати законодавство, реагуємо на всі критичні зауваження, які лунають і з боку депутатського корпусу, і з боку уповноважених, і урядового з прав людини, і постійно працюємо над тим, щоб законодавство змінювалося і відповідало сучасним вимогам, і створювало такі вимоги, щоб люди з інвалідністю відчували себе повноцінними громадянами нашого суспільства.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за надану інформацію і доповідь.

А зараз слово передаю Сушкевичу Валерію Михайловичу – голова Всеукраїнського громадського об'єднання "Національна асамблея людей з інвалідністю України".

СУШКЕВИЧ В.М. Дякую, Тарас Петрович.

Насамперед хочу подякувати вам за те, що є ініціатива проведення нинішніх парламентських... комітетських слухань (обмовився, парламентських, парламентські також було б непогано провести).

Тарас Петрович, знаєте, я поділяю думку Людмили Леонтіївни стосовно того, що ваша доповідь мене також позитивно вразила, тому що я вас перший раз чую з точки зору проблем людей з інвалідністю, навіть та цифра, яку ви назвали, 3 мільйони людей з інвалідністю, а не 2 мільйони 600, як всі говорять, по офіційній статистиці, вона також близька більше до істини ніж статистика, це я вас запевняю.

Але, ви знаєте, я дозволю собі сказати, я був головою комітету і завжди боровся з ситуацією, яка сьогодні в нас є в залі. Скільки в нас народних депутатів тут? Ми один з одним поговоримо, громадські організації людей з інвалідністю, розумієте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще два народних депутати підключаться онлайн, по списку вони є.

СУШКЕВИЧ В.М. Да, це добре. Але в мене прохання і сподівання, давайте подумаємо про те, щоб ми поговорили, скажімо, великим загалом народних депутатів, громадських організацій, та ще було б непогано, щоб тут був профільний комітет з питань соціальної політики, а його немає, це 100 відсотків я бачу, що його немає, який займається цим питанням. А, Тарас Петрович, знову вам ще раз хочу подякувати, ми тільки що розмовляли, ви сказали про домінанту всього того, що торкається людей з інвалідністю, що саме права людей з інвалідністю. Я вам дякую за розуміння підходів, вони не радянські, вони суттєво сучасні.

Шановні колеги, в мене регламент також жорсткий, тому я почну з того, що чи всі знають, що трапилось 19 серпня? Не знаємо. Не всі знаємо. І влада не знає. А світова спільнота, Організація Об'єднаних Націй з Міжнародним паралімпійським комітетом, загалом перших найкрутіших

правозахисних організацій, об'явила проект десятиліття WeThe 15 (Нас 15). У нас 15 відсотків населення світу – це люди з інвалідністю, 1 мільярд 200 Світ почав працювати на те, щоб... І мета яка? Звернути увагу лідерів країн, лідерів урядів про те, що ці люди непомітні в багатьох країнах. Я смію сказати, у нас також помітність цих людей невелика.

Тому я хотів би звернути увагу комітету саме з точки зору прав людини стосовно того, що цей проект розпочався. І паролімпіада в Токіо була платформою для того, щоб люди з інвалідністю, які там перемагали, вони перемагали в ім'я того, щоб світ звернув увагу, країни звернули увагу на права людей з інвалідністю.

Тепер по пунктах я дозволю собі пройтись коротко. І завжди, Тарас Петрович, хочу вам сказати, я неодноразово приймав участь в таких загалах, коли говорять про всі проблеми людей з інвалідністю, дуже важко вирішувати проблеми пріоритетів. Слухайте, я слухав успіхи, які проанонсувала колега Полякова, ну, є конкретні речі, про які я б погодився, да. Але мова йде, що коли отакий варіант загальний, то дуже важко реально продумати те, що може потім стати інструментарієм роботи Верховної Ради. Кабінету Міністрів і профільних міністерств.

На майбутнє хочеться все-таки запропонувати окремий розгляд конкретних проблем по людях з інвалідністю, які неосяжні, навіть якщо їх розглядати окремо. Тому я спробував виділити деякі пріоритети, деякі пріоритети в тому, що торкається теми нашого сьогоднішнього засідання.

Перше, про що я хочу сказати, мені приємно відзначити, що є політична воля керівництва держави, особисто Президента України, першої леді стосовно того, що торкається проблем людей з інвалідністю. Це є дійсно. І ця політична воля звучить. Але фактичні результати реалізації державної політики на рівні інституцій влади говорить про те, що більше декларацій, ніж реальних справ.

І хочу сказати, перше, з того, що є проблемами і на які хотів би звернути увагу, це те, що торкається на сьогоднішній день, про що говорять

якраз в Організації Об'єднаних Націй, Конвенція ООН, сьогодні є витіснення профільних реальних громадських організацій осіб з інвалідністю від співпраці з владою. Це реалії є.

Я вам можу сказати, що сьогодні є громадські організації, і вони домінують, в яких практично немає людей з інвалідністю. А-у, де у нас незрячі тут, де нечуючі, де інші люди з інвалідністю, які представляють? Є витіснення реальних громадських організацій, які займалися цими питаннями. Це проблема сьогодні. Вони навіть фінансуються, я дивлюся, хто фінансується з боку держави, які громадські організації, так там немає людей з інвалідністю, подивіться, від керівництва до членів. На це треба звернути увагу.

Друге. Я хочу сказати про те, що завжди, коли приходить нова каденція української влади, я звертаюся до них і кажу про типову ситуацію. Ви знаєте, принцип такий: не нашкодити спочатку, не погіршити стан людей з інвалідністю, а потім спробувати зробити краще. І цей сьогодні принцип, який сьогодні проблемний. Я назву таку річ, шановні колеги, ми ліквідували практично проїзд для людей з інвалідністю III групи, зараз ліквідуємо успішно проїзд пільговий для людей з інвалідністю I і II групи. Варіанти монетизації з мізерними виплатами, до речі, мізерними виплатами і абсолютно недолугими механізмами. Це вже сьогодні в роботі.

Друге. Це я кажу те, що погіршує, те, що законодавством погіршується.

Вступ до вищих учбових закладів людей з інвалідністю I і II групи ліквідований. Просто так ліквідований, а не розглядовий, як краще це зробити з точки зору, що сьогодні людина з інвалідністю, ця пільга вона компенсатор недоступності освіти для людей з інвалідністю, яка сьогодні є.

Третє. Дрібничка, але ж є. Ліквідовано пільгу зі сплати судового збору для людей з інвалідністю III групи. Ну, слухайте, це нормально, так? Я проти скажу, наскільки це ненормально.

Далі. Медична реформа. Припинили діяти законодавчі норми щодо безкоштовної пільгової продажі лікарських засобів. Називаю, було таких в

переліку ліків 400-700 – зараз 4-6. І ця програма називається "Доступні ліки". Це вже зроблено.

Хочу сказати про те, що колега Полякова сказала, про так звану конкурсну основу фінансової допомоги громадським організаціям людей з інвалідністю. Подивіться, хто отримав фінансову допомогу, які організації. І на скільки ця конкурсність працювала, на скільки там було прозоро і чесно. Це величезні проблеми.

І останнє. Я сейчас не буду всіх перераховувати. Питання в тому, що не нашкодь, не погіршуй. Підготовлений тільки що, шановні колеги, законопроект про ліквідацію підприємств громадських організацій людей з інвалідністю. Він вже готовий. Він зараз поступить у Верховну Раду. Я шокований і цим.

Я хочу сказати наступний момент, який стосується вже проблемних чинників, які стосуються роботи з людьми з інвалідністю. Це децентралізація. Тарасе Петровичу, я можу вам сказати, я дуже просив би, щоб ви звернули на це увагу, оскільки профільний комітет на це не звертає увагу.

Управління соціального захисту замінені на сьогодні ЦНАПами і ОТГ. Вони не вирішують ці проблеми на місцях. Сьогодні децентралізація привела до того, що людині з інвалідністю нікуди звернутися. Є обласне управління соціальної політики? Є. Є деякі районні, не у всіх. Але реально сьогодні людина з інвалідністю в результаті децентралізації залишається сам на сам зі своїми проблемами. ЦНАП – там сидять дядьки і тьоті, які не знають проблеми людей з інвалідністю, вони соціалку не знають. А система ліквідована. Якщо ми робимо децентралізацію, то вимоги до системи децентралізації по відношенню до людини з інвалідністю вони повинні прозвучати документально, щоб не постраждали права людей з інвалідністю.

Ще одна проблема. Дуже швидко, спішу, щоб встигнути сказати. Кажуть, що ми перейшли від радянського принципу, від матеріальної допомоги людині з інвалідністю в соціальній ізоляції до забезпечення прав

людей з інвалідністю. Я дуже хотів би, щоб народні депутати почули мінімальну пенсію для людини з інвалідністю. 1854 гривні. Друзі, за такі кошти при нинішніх цінах, при проблемних чинниках, пов'язаних з комуналкою, може прожити людина? Це сотні тисяч людей! Зубожіння – є конкретний чинник проблемності прав людей з інвалідністю.

Якщо говорити про трошки більше, то я можу сказати, що від 70 до 100 доларів на місяць отримує більше мільйона осіб людей з інвалідністю. Як вони живуть, як вони виживають? Що можна сьогодні зробити їм реально у повсякденні?

Наступний чинник – війна. Ви знаєте, я колись... два тижні тому були слухання, які стосуються переселенців. Дивлюсь порядок денний, хотів туди піти – а де там переселенці з інвалідністю? Тарас Петрович, я прошу вас, зверніть увагу, ваш профільний комітет... зверніть увагу, там же у вас звучить "переселенці" й інші питання, які пов'язані з війною. Сьогодні найбільш критична категорія людей, які сьогодні страждають як люди з інвалідністю – це переселенці. Це просто жахливо.

І я... тут сидить шановний пан Мирошніченко, він може більше про це сказати, але людина з інвалідністю переселенець – це просто біда. Вони сьогодні мені дзвонять із територій окупованих, і кажуть, Валерій Михайлович, як же я можу повернутися з цієї окупації, якщо мені нема куди повертатися ні по житлу, ні по іншим проблемам, які сьогодні не вирішуються в нас.

Наступний момент, який стосується, про який я частково сказав, це недоступність медицини для людей з інвалідністю. Під час COVID це величезна проблема. Я хочу подякувати Президенту України і особисто Прем'єру, що сьогодні є окрема програма по COVID людей з інвалідністю, але до кінця вона поки що не працює. А взагалі потрапити в лікарню сьогодні людині з інвалідністю з пенсією 1854 гривні... Ну, давайте згадаємо, що в лікарні по лікам і по всьому іншому. От давайте подумаємо, як сьогодні людині з інвалідністю буде отримати медичну допомогу в цих питаннях.

Я хочу завершити... Да, регламент є уже, да? Я вибачаюсь.

Тарас Петрович, я хочу сказати про те, що як на мене, ви знаєте, треба все-таки робити серйозну розмову за участю народних депутатів, уряду, громадських організацій людей з інвалідністю по всім проблемам, які стосуються нового проекту – проекту WeThe 15. Світ почав це робити, в українській владі, ні у Верховній Раді, ні в уряді, ні в профільних міністерствах реально не звучить про те, що світ звернув увагу, як у нас в Національній Асамблеї людей з інвалідністю говорять, на не невидимих громадян України, а вони залишаються невидимими.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я тільки можу подякувати за такі критичні висловлювання, тому що я завжди за конструктивну критику.

Щодо WeThe 15, я однозначно думаю, що ми проговоримо це, можливо, будуть внесені зміни в стратегію, враховуючи міжнародні зобов'язання.

Щодо витіснення ГО, я думаю, що це питання потрібно буде в'яснити. Тому що моя особиста позиція, що до обговорення будь-якої проблеми повинні залучатись максимальна кількість осіб, можливо, з зовсім протилежними думками, але якраз в протилежностях і є сила, тому що можливо знайти збалансований підхід. Отже, витіснити будь-які громадські організації, я вважаю, що це недоречно.

І щодо переселенців з інвалідністю. Да, обов'язково звернемо комітетом на цю проблему увагу, оскільки, можливо, будемо співпрацювати з профільним міністерством уже для того, щоб виділили окремі квоти для будівництва житла для таких переселенців. Оскільки фактично...

СУШКЕВИЧ В.М. Можна, Тарас Петрович?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будується житло загалом для переселенців, але розподіл такого житла відбувається або за конкурсним принципом, щодо забезпечення прав людей з інвалідністю мені, наскільки пам'ятаю, це там окремих квот не передбачено.

СУШКЕВИЧ В.М. Як на мене, просто це міністерство взагалі на переселенців з інвалідністю не звертає увагу. Це моя думка. Прохання вас як профільного комітету все-таки в цьому контексті... Давайте просто викличемо їх на комітет, я готовий прийти разом з колегою Мирошниченком, разом з національною асамблеєю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Питання в тому, що у нас по порядку ведення комітету передбачено, що або заступник міністра, або міністр кожний комітет буде в нас на комітеті. Відповідно ми це питання будемо піднімати. Дякую за доповідь.

Безкаравайний Ігор – заступник міністра у справах ветеранів України. Я так розумію, що він у нас є в залі, так?

БЕЗКАРАВАЙНИЙ І.В. Да. Я не в залі, я онлайн долучений.

Колеги, доброго дня! Насправді дуже складно щось додати після таких потужних вже виступів, тому буду коротко.

Якщо казати про ветеранів, учасників бойових дій з інвалідністю, вони, так, вони є в загальній популяції осіб з інвалідністю і вони мають гарантії щодо забезпечення ТЗР та іншими державними гарантіями.

Проте це трошки інша категорія осіб, тому що як правило ветерани з інвалідністю здобули свою інвалідність вже у зрілому достатньо віці, і як правило це молоді хлопці та дівчата, які досить активні і які мають дуже активну життєву позицію. Тому єдине, що я хотів би додати до попередніх доповідачів, що давайте, колеги, коли ми будемо оптимізувати видатки державного бюджету або, наприклад, думати, як ефективніше їх

використовувати, не будемо звужувати державні гарантії щодо забезпечення технічними засобами реабілітації учасників бойових дій. Тому що в минулому році ми мали таку неприємну ситуацію, коли спочатку звузили ці гарантії, потім відкатували у зворотну сторону для того, щоб віддати належне учасникам бойових дій з інвалідністю. Тому, коли ми таке робимо, давайте робити це разом, думаючи і аналізуючи наслідки від таких звужень.

В мене коротко, в мене все, я дотримав регламент.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я б тоді задав би вам питання для того, щоб всі почули: які зараз програми напрацьовані міністерством для забезпечення прав ветеранів як людей з інвалідністю?

БЕЗКАРАВАЙНИЙ І.В. Якщо ми кажемо про забезпечення осіб з інвалідністю, наприклад, технічними засобами реабілітації, як правило всі програми ідуть через Міністерство соціальної політики, фонд соціального захисту інвалідів і так далі. Якщо ми кажемо виключно про Міністерство у справах ветеранів, то ми маємо програми санаторно-курортної реабілітації, програми психологічної реабілітації, маємо програми професійно-соціальної адаптації. Тобто можна отримати ще одну освіту, якщо, наприклад, через набуту інвалідність під час захисту Батьківщини людина більше не може працювати за тим профілем, за яким працювала раніше. Тому це три основні напрямки роботи, за якими працюємо з нашою категорією осіб, те, що стосується здоров'я, реабілітації і роботи осіб з інвалідністю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово передається Симонову Сергію Анатолійовичу, першому заступнику міністра молоді та спорту. Він також онлайн.

СИМОНОВ С.А. Так. Доброго дня, шановні народні депутати, шановні колеги та присутні! Міністерство молоді та спорту також приділяє досить значну увагу можливості людям з інвалідністю реалізувати свій потенціал в Україні.

Хочу зазначити, що в Україні станом на жовтень 21-го року функціонує 27 дитячо-юнацьких спортивних шкіл для осіб з інвалідністю, серед яких дві спеціалізовані дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю паралімпійського та дефлімпійського резерву. Разом з цим у десяти областях функціонують 20 відділень з видів спорту для осіб з інвалідністю в дитячо-юнацьких спортивних школах усіх типів, діти з інвалідністю займаються фізкультурою і спортом разом зі своїми однолітками.

У наших дитячо-юнацьких спортивних школах для осіб з інвалідністю та у відділеннях з видів спорту для осіб з інвалідністю роботи охоплено майже на 6 тисяч дітей з інвалідністю, з яких з порушенням слуху понад 2 тисячі осіб та з порушенням зору понад 500 осіб, з ураженням опорно-рухового апарату майже 2 тисячі осіб та порушенням розумового і фізичного розвитку понад 700 осіб. Фізкультурно-спортивну та реабілітаційну роботу в наших ДЮСШ здійснюють 496 тренерів-викладачів.

З метою підтримки дітей з інвалідністю цілеспрямовано в подоланні особистих фізичних обмежень їх реабілітації засобами фізичної культури, спорту та подальшої адаптації для повноцінного життя в суспільстві вже 28 років поспіль працює укрцентр "Інваспорт" спільно з нашим Національним комітетом спорту інвалідів України.

Одним із основних наших завдань, ми проводимо всеукраїнські спартакіади "Повір у себе", виявлення молодих талановитих спортсменів як спортивного резерву з метою поповнення національних збірних команд України з видів спорту осіб з інвалідністю для підготовки та участі у Паралімпійських, Дефлімпійських іграх, чемпіонатах світу та Європи.

Саме змагання спартакіади стали нашим підґрунтям для багатьох спортсменів з інвалідністю, які на сьогоднішній день є лідерами світового

паралімпійського і дефлімпійського рухів. Наразі 25 відсотків складу національної паралімпійської та 36 дефлімпійської збірних команд України – це переможці та призери тих всеукраїнських змагань, які ми проводимо щороку в Україні.

Також 20 вересня, хочу вас проінформувати, 21-го року відбулась урочиста церемонія вручення іменних сертифікатів на отримання стипендії юних спортсменів з інвалідністю у рамках програми "Так, я можу!", започатковану в 2019 році Міжнародним благодійним фондом Parimatch Foundation та реалізована спільно з Національним комітетом спорту інвалідів України, українським центром фізичної культури і спорту з інвалідністю "Інваспорт", за участю Мінмолодьспорту. У рамках програми "Так, я зможу!" 30 дітей з інвалідністю з 11 областей України та Києва віком від 11 до 17 років впродовж року отримають іменні стипендії фонду в розмірі 5 тисяч гривень.

Я за це дуже хочу подякувати Валерію Михайловичу Сушкевичу, тому що безпосередньо за його участі, за його підтримки відбувається таке преміювання і робота зі спонсорами, які в тому числі йому не можуть відмовити в цьому.

З огляду на вищенаведене, хочу сказати, що Мінмолодьспорту приділяє значну увагу розвитку спорту та фізкультурно-спортивній реабілітації серед людей з інвалідністю. В проекті Державного бюджету на 22-й рік ми вже передбачили видатки щодо належної та якісної підготовки українських спортсменів з інвалідністю до участі у зимових Паралімпійських іграх та літніх Дефлімпійських іграх 22-го року та підтримку розвитку масового спорту серед людей з інвалідністю.

Крім того, продовжується наш процес будівництва нових об'єктів та споруд інфраструктури Західного реабілітаційно-спортивного центру НКСІУ Львівської області, в якому реалізуються всі міжнародні норми безперешкодного доступу осіб з інвалідністю, та відбувається процес

створення та будівництва Всеукраїнського реабілітаційного відновлювального спортивного центру НКСІУ в місті Дніпро.

Тому, в принципі, те, що хотів доповісти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за інформацію.

Я прошу міністерство дослідити можливість залучення додаткових коштів фактично до забезпечення прав людей з інвалідністю на спорт, на розвиток за кошти, які надходять від продажу, від ліцензій на гральний бізнес. Наразі такі пропозиції були, загалом перераховувати ці кошти на спорт, але щоб там була обов'язково передбачена квота забезпечення людей з інвалідністю.

Будь ласка, дослідіть це питання, і потім ми ще обговоримо його окремо.

СИМОНОВ С.А. Добре, дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. До нас повинна приєднатися наша колега народний депутат України Зінкевич Яна Вадимівна.

Яна Вадимівна, ви з нами на зв'язку? Мабуть, немає. Апарат, немає?

Слово передається Симоненко Тетяні, Міністерство освіти і науки України, начальник головного управління позашкільної та інклюзивної освіти Директорату дошкільної і шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти. Будь ласка.

Включіть, будь ласка, мікрофон. Пані Тетяно.

СИМОНЕНКО Т.В. Ви чуєте мене?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, дякую.

СИМОНЕНКО Т.В. Доброго дня, шановні народні депутати! Доброго дня всі присутні на сьогоднішньому засіданні! Питання є дуже актуальне і для мене в тому числі, оскільки я з самого початку впровадження інклюзивного навчання разом з Валерієм Михайловичем і за його сприяння ми розробляли законодавчо підзаконні акти і впроваджували інклюзивне навчання в галузі освіти.

Який на сьогодні стан? Звісно, що законодавство України абсолютно не має дискримінаційних норм стосовно людей з інвалідністю, оскільки розроблялось і все законодавство поновлене, починаючи з 2017 року, коли Україною було вже ратифіковано Конвенцію ООН про права людей з інвалідністю. Тому по законодавству кожен має право на здобуття освіти. Ми залучили всіх дітей, як раніше в 2008 році, коли я прийшла в міністерство працювати на цю посаду, у нас були такі діти, які вважалися, що вони не можуть навчатись. На сьогоднішній день це діти з розладами спектру аутизму, це діти зі складними порушеннями, вони залучені до навчання і в міру своїх можливостей успішно здобувають освіту. Але законодавство ще не забезпечує стовідсоткової якості впровадження інклюзивного навчання. І про це засвідчує моніторинг і аудит Державної служби якості освіти, впровадження інклюзивного навчання по закладах освіти в регіонах.

Яка основна причина, на їх думку, неефективності розвитку інклюзивного навчання? По-перше, незнання і небажання керівниками окремих шкіл і керівниками органів місцевої влади виконувати норми закону. Далі. Неготовність батьків і педагогічних колективів приймати на навчання дітей з особливими освітніми потребами. Це дуже добре, що створена така служба, яка має можливість, на відміну від Міністерства освіти, має обов'язок і права вивчати і давати відповідні рекомендації і Міністерству освіти, і місцевим органам влади для виконання в повному обсязі і якісно законодавства в галузі освіти.

Що стосується дітей з інвалідністю. Із 42 мільйонів... із 4 мільйонів дітей і більше 4 мільйонів дітей, які навчаються в закладах загальної

середньої освіти, 74 тисячі 354 учні мають інвалідність. 23 тисячі з цієї кількості дітей навчаються в спеціальних класах. Тобто, як ми бачимо, спеціальні заклади, який певний час були під прицілом їх знищення, оскільки вважались такими, що це заклади інституційного догляду, а не заклади освіти не є в більшій кількості. І в закладах на сьогодні залучені діти, які раніше вважались чомусь такими, що не можуть навчатися.

Ми бачимо значний розвиток інклюзивної освіти. За 5 років, починаючи з 16-го року, майже в шість разів збільшилась кількість учнів охоплених інклюзивним навчанням. І я буду говорити за минулий рік, тому що статистика за 2021/22 навчальний рік тільки збирається і на 15 жовтня буде подаватися до міністерства, тому я оперуватиму за рік 2020/21. Із 4 тисяч учнів зростає до 25 тисячі учнів в інклюзивних класах. Це є гарний показник. Єдине, аби тільки там впроваджувалась і надавалась дітям якісна освіта. Але принаймні право батьків, якщо і порушується право, то це як виняток, а не як правило як було це до прийняття законодавства. У 8,4 разу збільшилась кількість асистентів вчителів. Якщо їх раніше вводилось 0,5 ставки на клас, то зараз у кожний клас вводиться така посада. І це є правильним рішенням, оскільки без допомоги асистента вчителю справитись з усім класом і дитиною з особливими потребами, в якій може бути і нервовий зрив, в якій може бути і втомленість, для того, щоб можна було дитину на певний час вилучити з освітнього процесу, у кожній школі з інклюзивним навчанням має бути створена ресурсна кімната, на створення якої державою були виділені кошти, і вони мають бути у кожній інклюзивній школі. І, по суті, вони створюються, де асистент вчителя саме зобов'язаний привести дитину у відповідний стан, заспокоїти її для того, аби вона могла продовжувати далі навчання.

Що іще я хочу сказати. Разом із освітою в загальній середній освіті, тому що в нас якось так склалось, що ми почали розвивати інклюзію в школі, бо це був, мабуть, найбільший попит. На сьогоднішній день розроблені порядки організації інклюзивного навчання, починаючи з дошкільного віку і

закінчуючи і позашкільною освітою, і вищою освітою, де передбачено державне фінансування на розвиток інклюзивних груп у дошкільних закладах і спеціальних та в закладах професійної освіти. Це дає можливість дітям послідовно, системно набувати нових знань, вмій і навичок.

Для надання підтримки, враховуючи, що не у всіх регіонах є корекційні педагоги, у всіх школах, не регіонах, вибачаюсь, для надання підтримки і школам, і педагогам, і вчителям в Україні на сьогодні вже функціонує 638 інклюзивно-ресурсних центрів, де фахівці мають світові методики вивчення потреб дітей, складають відповідні висновки і надають допомогу не тільки батькам, але і педагогічним колективам у закладах, аби організувати для дитини з особливими потребами найефективніший освітній процес.

З 2017 року залучена, передбачена в державному бюджеті окрема освітня субвенція, яка в минулому році становила 504 мільйона гривень. Але у зв'язку із значним збільшенням кількості учнів в інклюзивних класах цієї субвенції виявляється недостатньо. Хоча, як не прикро, але перевірки аудиту засвідчують про те, що і ці кошти на місцевому рівні не всі використовуються, а зберігаються на відповідних рахунках, що є порушенням не тільки фінансового законодавства, а в першу чергу порушення прав дітей. Але саме головне, що на сьогодні процес уже пішов.

Звісно, що проблеми є, і ми будемо над ними і надалі працювати, ми удосконалюємо законодавство і підзаконні акти, і дякуємо за допомогу всім громадським організаціям, які нам допомагають, які моніторять наше законодавство, і разом з батьками вказують на недоліки, аби нам було над чим працювати далі для покращення освіти наших дітей.

Я вам дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за доповідь.

Слово передається Солянник Катерині Володимирівні – тимчасово виконуюча обов'язки генерального директора директорату стратегічного планування та європейської інтеграції Мінінфраструктури.

СОЛЯНИК К.В. Доброго дня, шановні народні депутати, учасники засідання! Хотілось би проінформувати, що діюча на сьогодні Національна транспортна стратегія до 30-го року передбачає низку заходів щодо вирішення проблем доступності транспортних засобів та транспортної інфраструктури України для осіб з інвалідністю.

Одночасно хотілось би зазначити, що в Мінінфраструктури в цьому році змінено підхід до формування та реалізації державної політики щодо створення доступності та вжито істотних заходів щодо забезпечення безперешкодного доступу до об'єктів транспорту. Ці заходи були пов'язані як з фінансовими витратами, так і внесенням змін до діючих нормативно-правових актів.

Зокрема, на сьогодні в авіаційному транспорті ...*(Не чути)* розміщена інформація щодо його оснащення для обслуговування осіб з інвалідністю, наявності розпізнавальних знаків для інформування осіб з інвалідністю, тобто це вивіски, звукові орієнтири на вході і виході з/до терміналів для осіб з вадами зору.

Також в міжнародному аеропорту "Бориспіль" реалізується пілотний проект в межах Національної стратегії безбар'єрності, проведено аудит простру аеропорту "Бориспіль" та напрацьовано план дій. Зокрема, планується оновити структуру навігації маршрутів аеропорту, а також інформування щодо наявних можливостей для батьків з дітьми для забезпечення їх навігації по аеропорту, а також надання права пріоритетного проходження митного та паспортного контролю.

Що стосується залізничного транспорту. В 2019 році впроваджено оформлення через інтернет-сайт пільгових проїзних документів для осіб з інвалідністю. На сьогодні при виконанні будівельних робіт щодо розбудови вокзалів, станцій, платформ застосовуються принципи універсального дизайну та враховуються вимоги ДБН і стандартів щодо забезпечення безперешкодного доступу осіб з інвалідністю на таких об'єктах.

При закупівлі нового рухомого складу в обов'язковому порядку перевага надається транспортним засобам, в конструкціях яких передбачені можливості для перевезення осіб з інвалідністю. Так, зокрема, в 2021 році державним бюджетом України виділено кошти на закупку 37 пасажирських вагонів, обладнаних для перевезення пасажирів у інвалідному візку. На сьогодні на 109 вокзалах працюють 108 груп з надання допомоги особам з інвалідністю, які забезпечують супроводження, обслуговування, допомогу та вирішення всіх питань, пов'язаних з організацією перевезень осіб з інвалідністю.

Наказом Укрзалізниці в 20-му році затверджено відповідний план-графік до 23-го року щодо поетапного оснащення залізничних вокзалів, станцій і зупинок Укрзалізниці приймальними платформами для посадки і висадки осіб з інвалідністю. Відповідно до фінансового плану Укрзалізниці в 2021 році на ці заходи передбачається затратити більше ніж 32 мільйони гривень. Наразі в Укрзалізниці на вокзалі "Київ-Пасажирський" також планується реалізація пілотного проекту. Проектом передбачено облаштування ліфтів та ескалаторів вокзалу "Київ-Пас" з виходом на платформи, а також підняття рівня платформи для безбар'єрної посадки пасажирів. Укрзалізниця на розробку і реалізацію цього пілотного проекту зі своїх коштів планує виділити більше ніж 3 мільйони гривень.

Що стосується питання оснащення наших автомобільних доріг. На сьогодні 66 відсотків наземних пішохідних переходів, обладнаних засобами для осіб з інвалідністю, і 82 підземних пішохідних переходи. Реалізується також наша Державна програма підвищення рівня безпеки дорожнього руху до 23-го року. І відповідно до цієї програми передбачається встановлення єдиних технічних умов для зовнішньо-звукового інформування пасажирів із порушенням зору про номер і кінцеву зупинку маршруту, а також встановлення звукових і візуальних систем у салоні транспортних засобів.

Також передбачається встановлення єдиних технічних вимог і правил застосування пристроїв для звукового та тактильного дублювання сигналів

світлофорів, розроблення відповідних методичних рекомендацій для працівників транспортно-дорожньої інфраструктури, що супроводжують осіб з інвалідністю.

Що стосується поштового зв'язку. Проведено аудит 824 будівель і підготовлені відповідні заходи щодо усунення виявлених недоліків. Разом з тим, у нас також існує низка проблемних питань саме з цього питання. Це невизначена кількість транспортних засобів, які необхідно обладнати пристроями для перевезення осіб з інвалідністю. Відсутня відповідна інфраструктура устанавлення світлофорів або облаштування наявних світлофорів спеціальними пристроями, і маса інших заходів. Сподіваюсь, що реалізація стратегії безбар'єрності дозволить нам усунути виявлені недоліки.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, що уклалися в таймінг.

Слово передається Микичак Ірині Володимирівні, заступнику міністра охорони здоров'я України.

МИКИЧАК І.В. Доброго дня, шановний пане голово слухань! Доброго дня, панове народні депутати і всі учасники сьогоднішніх слухань! Міністерство охорони здоров'я також вдячно комітету за те, що підняли питання захисту, власне, прав людей з інвалідністю. Ми неодноразово брали участь в засіданнях комітету профільного. І наш комітет, мається на увазі соціальної політики, і наш комітет профільний з охорони здоров'я також постійно тримає в полі зору це питання. У нас повна взаємодія і співпраця зокрема у підготовці нормативно-правових документів і проектів закону. Без сумніву, що питання прав людей з інвалідністю на охорону здоров'я є, напевно, найбільш таким чутливим для громадян України, зрештою як і для всіх людей, адже рано чи пізно кожен з нас може бути пацієнтом.

Маємо сказати про те, що... те, що кількість людей з інвалідністю не зменшується, має багато причин в Україні зокрема і загалом у світовому

вимірі, оскільки сьогодні так активно впроваджуються високотехнологічні методи надання медичної допомоги, що ми можемо вже говорити про те, що є низка діагнозів, які колись, ще кілька років тому, були вироком, сьогодні люди, які страждають цими хворобами, отримали шанс на життя. І для нас надзвичайно важливо продовжити це життя і зробити його якісним і повноцінним.

Відповідно Міністерство охорони здоров'я спільно з іншими міністерствами і відомствами загалом працює над тим, щоб дати можливість отримати повноцінну медичну допомогу і, зокрема, забезпечити найперше, напевно, – це безбар'єрний доступ до медичної допомоги.

Ми всі знаємо про національну стратегію безбар'єрності. Особисто опікується цим напрямом у сфері пріоритетів перша леді нашої держави Олена Зеленська. І ключовою ініціативою в питаннях безбар'єрності для Міністерства охорони здоров'я є забезпечення безбар'єрного медичного простору. Це означає від отримання права на інформацію, тобто ми забезпечуємо сервіси, які дають можливість людям, які мають проблему зі слухом, зором, отримати інформацію про те, де надається допомога, як надається. І вже безпосередньо у закладі охорони здоров'я отримати повноцінну інформацію і рекомендації.

Впродовж останніх кількох місяців ми дуже активно реалізуємо ці ініціативи. На сайтах закладів охорони здоров'я є доручення відповідне, Міністерства охорони здоров'я. Зокрема, складна робота технологічна ведеться в Службі екстреної медичної допомоги для того, щоб пацієнти, які мають такі проблеми, могли контактувати із службою екстренки.

І напевно, найважливіший момент у цьому сенсі – це безбар'єрний доступ до закладів охорони здоров'я. Тому маю сказати, що у вимогах для контракування закладу охорони здоров'я в кожного зараз є забезпечення безбар'єрного доступу для людей з інвалідністю, маломобільних груп, населення до закладів охорони здоров'я в сенсі вже архітектурному. Це вкрай важливо.

Всі новобудови, які зараз відбуваються, і всі реконструкції, які йдуть в лікарнях, і, зокрема, відділення екстреної медичної допомоги, в програмі "Велике будівництво" – це перша вимога забезпечення безбар'єрного доступу. Рівно, як і всі понад 3 тисячі закладів охорони здоров'я, які контрахувалися Національною службою здоров'я України, в обов'язковому порядку мають надати документи, які підтверджують безбар'єрність як вступної групи, так і далі вже всередині, в закладах.

Дуже важливим аспектом безбар'єрності є і реформа служби медико-соціальної експертизи. Всі ми знаємо, наскільки це складне питання, наскільки це сенситивне питання, який, скажемо, шлейф за цим питанням іде і як багато зловживання в цьому контексті. Тому до завершення 2022 року Міністерство охорони здоров'я в співпраці з Офісом Президента, з народними депутатами України завершить реформу служби медико-соціальної експертизи, вона стане відкритою, прозорою, знеособленою, оскільки не буде сама ця комісія сумновідомова встановлювати чи людина має право на групу чи не має право на групу. Це робота буде мультидисциплінарної команди за участю міжнародної класифікації функцій і електронної відповідної платформи.

Тепер те, що стосується забезпечення медичної допомогою. Найбільш складним і важким питанням є забезпечення людей з інвалідністю пільговими медикаментами, про це вже згадував шановний Валерій Михайлович.

На превеликий жаль, в умовах, коли сьогодні громади несуть відповідальність, територіальні громади, за реалізацію цього зобов'язання, ми маємо багато проблем, ми це моніторимо. І тому міністерство ініціювало роботу над таким фармацевтичним страхуванням. Я не буду деталізувати цю річ, але ми намагаємося зробити таким чином, щоб тягар видатків для громадян на амбулаторному рівні за лікування був суттєво зменшений і незадовго ця концепція буде презентована, тому окремо зупинятися не буду.

В будь-якому випадку з органами місцевого самоврядування ми продовжуємо роботу над тим, щоб всі категорії, які мають право на пільгове забезпечення медикаментами, окрім програми "Доступні ліки" , яка працює в Україні, були цими медикаментами забезпечені.

По "Доступних ліках" з 1 жовтня у нас розпочалися за електронним рецептом відпуск вже інсулінів, і фінансуються вже не органами місцевого самоврядування, тобто їм стало легше інсуліни, а через Національну службу здоров'я України. Також певна категорія медикаментів з групи пацієнтів, які страждають розладами психіки, також вже йде через електронні рецепти, через Національну службу здоров'я України.

Складним питанням...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Володимирівна, ще одна хвилинка для доповіді.

МИКИЧАК І.В. Я швидко.

Складним питанням є забезпечення лікування пацієнтів з COVID, під час пандемії величезний фінансовий ресурс Національна служба здоров'я України дає на лікування пацієнта з COVID. Однак є проблеми, ми знаємо ці випадки, коли пацієнти не забезпечені медикаментами. Тому ми просимо звертатися активно з цього приводу, уряд прийняв постанову, якою розширив можливості моніторингу Національною службою здоров'я України і контролю, і ми жорстко наказуємо тих, хто такі речі не забезпечує.

Хочу також звернути, користуючись нагодою, на те, що вкрай важливо є продовження вакцинації особливо людей з інвалідністю від COVID. Всі можливості від коронавірусної інфекції, всі можливості для вакцинації в Україні створені, арсенал вакцин доступний, мобільні бригади працюють. Аналогічно ми маємо зараз можливість посилювати допомогу в домашніх умовах громадянам з інвалідністю мобільними паліативними бригадами і

мобільними психіатричними бригадами, які також фінансуються через Національну службу здоров'я України.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за доповідь.

Зараз ми переходимо до етапу обговорення, тут буде регламент трохи менший – 3 хвилини.

І запрошую до слова Шингарьову Олена Валеріївну – президент громадської організації людей з інвалідністю "Креавита", член виконкому Харківської міської ради.

Будь ласка, конкретні пропозиції, проблеми, щоб ми не виходили за регламент. Будь ласка, включіть мікрофон. Вас не чути. Ще раз...

ШИНГАРЬОВА О.В. Слышно меня? Добрый день!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вже чути, так.

ШИНГАРЬОВА О.В. Замечательно. Елена Шингарева, город Харьков, общественная организация людей с инвалидностью "Креавита".

Нашей организации 20 лет, и более 15 лет мы активно работаем именно в области доступности. И то, что касается именно конкретных предложений. Да, мы провели очень много мониторингов, мы подготовили очень много рекомендаций, но мы понимаем, что до тех пор, пока не будут введены санкции по отношению к тем частным собственникам, к архитекторам, к органам местного самоуправления, к чиновникам за то, что не выполнены нормативы по доступности, нам кажется, что кардинально ситуация с доступностью не изменится – это раз.

И второе, на что я хочу обратить внимание, что уже более 15 лет тема доступности находится в фокусе государственного внимания, но до сих пор

не создан государственный орган, который бы контролировал именно доступность. И такой орган, он должен быть на государственном уровне, и он должен быть в городах на уровне местного самоуправления. Это то, что касается архитектурной доступности.

И да, то, что касается мониторингов. Смотрите, разработана замечательная государственная стратегия по созданию безбарьерности, и сейчас проходят активные мониторинги. У меня вопрос: а кто эти мониторинги проводит? И насколько мы уверены, что результаты, которые получают в результате мониторингов, они достоверны?

Здесь я хочу сказать о необходимости такой структурной единицы, как лицензированный эксперт. Это люди, которые действительно владеют, которые имеют профессиональный уровень подготовки для того, чтобы проводить, в том числе, и мониторинг.

Следующая тема – это транспортная доступность. Почему она нас волнует? На базе нашей общественной организации более десяти лет находилась как раз диспетчерская специализированной транспортной службы городской. По истечению 10 лет мы поняли, что та транспортная служба, которая существует, она не очень эффективна, и наша общественная организация создала свою собственную транспортную службу, это такси "Пульс". Мы создали как раз социальное предприятие, получили транспортную лицензию и сейчас мы предоставляем услуги. Наши услуги закупает Харьковская область, и там же пользуются жители, нашей услугой пользуются жители города Харькова.

И что мы осознали для себя, что кроме эффективно действующей диспетчерской, кроме транспортных единиц, которые оборудованы подъемником, необходима еще специальная асистивная служба. И это мы все поняли в ходе нашей кропотливой, серьезной, более чем десятилетней работы. И в этой связи у меня есть предложение о том, что необходимо вводить, ну, что транспортная служба специализированная – это не только закупка специальных автобусов для территориальных центров. Да,

необходимо вводить стандарти, стандарти спеціалізованої транспортної служби. І наступна тема – це доступність громадського транспорту, яку необхідно розвивати, безумовно. Я являюсь членом Харківської...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюсь, ви вийшли трохи за регламент.

ШИНГАРЬОВА О.В. Есть время?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, ми ... *(Не чути)* ще почуємо.

Я тоді слово передаю Мирошніченко Ігорю Сергійовичу директору Громадської організації людей з інвалідністю "Ерлайт".

МИРОШНИЧЕНКО І.С. Доброго дня всім присутнім! Громадська організація людей з інвалідністю "Ерлайт", яка об'єднала людей, які отримали інвалідність внаслідок збройного конфлікту. Я хотів би ще торкнутися сьогодні повістки дня з приводу людей з інвалідністю, ну, задати собі і присутнім питання. Чи захищені права людей з інвалідністю зараз під час збройного конфлікту? Для цього не треба розглядати багато, тут питань, які ми сьогодні прослухали.

Я хотів зробити ссилку на вчорашній дзвінок від однієї особи, цивільної особи – молодій дівчині, якій 30 років, яка отримала поранення ще в 2014 році в червні в Миколаївці. Вона отримала поранення від снаряду, який прилетів у двір, вбив матір, її скалічив – перебив позвоночник, багато наробив лиха здоров'ю, вона отримала першу групу інвалідності.

Чому дзвонила вчора, в неділю? Вона отримала лист від міжвідомчої комісії у справах ветеранів з приводу того, що їй відмовили у наданні статусу права на отримання статусу "особа з інвалідністю внаслідок війни". Ця

дівчина на протязі більше трьох років намагається отримати це право, яке надано Законом про статус ветеранів війни.

Ви знаєте, що є при міністерстві зроблена і створена комісія, яка розглядає запити, заяви від людей, які отримали поранення і інвалідність внаслідок цих дій, і ця комісія працює з грудня 18-го року. За цей період тільки біля 170 заяв поступило і розглянуто на цій комісії. Не тому що комісія погано працює, а тому що права людей цієї категорії не захищені.

Єдиний закон, який був ініційований нами, громадською організацією, підтриманий Асамблеєю людей з інвалідністю і Моніторинговою місією ООН, я дуже вдячний Валерію Михайловичу, Вікторії Миколаївні і ООН Моніторинговій місії ...*(Не чути)*, що разом ми зробили цю справу і цей закон єдиний, який захищає цю категорію людей.

Я як член комісії, як людина, яка створила цю організацію, займаюсь людьми повсякденно. Для того, щоб захистити права цих людей, ми вимушені сконтактувати, починаючи з медичних закладів, на рівні місцевому, там, де люди отримали поранення і де вони отримали допомогу, до Генеральної прокуратури, до працівників СБУ країни, в тому числі на всіх етапах люди відчувають відчуженість.

В чому такі випадки ми бачимо? В тому, що немає системного підходу в державі, немає законодавчої основи, на всіх етапах людям відказують, люди не знають, куди звертатися. Зараз після цієї реформи територіальної, після змін керівників, працівників, люди...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу закінчити, 15 секунд. Добре?

МИРОШНИЧЕНКО І.С. Добре.

Люди не проінформовані.

Що ж треба робити? Ми бачимо один вихід. На цей час дуже багато є нормативних документів міжнародного рівня. Спершу ми орієнтуємося на Конвенцію ООН з прав людей з інвалідністю. Ви знаєте, що в червні цього

року пройшла конференція Комітету ООН з прав людей з інвалідністю, де розглядалися права людей з інвалідністю у період до військових конфліктів.

І я пропоную що, ми хочемо до вас звернутися, по-перше, зробити якийсь координаційний центр, робочі групи, де можна об'єднати зусилля на громадському рівні, з депутатами, щоб можна було спілкуватися для обговорення всіх проблемних питань, для того щоб можна було чимось людям допомогти. Ми зробили таку пропозицію, щоб провести по освіті три конференції, яка проходила в... провести таку конференцію на державному рівні.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я прошу, до всіх присутніх та доповідачів, починайте з пропозицій, а потім наводьте приклади для того, щоб обґрунтувати свою пропозицію. Тому що... ну, приділити, тут багато дуже спікерів і в кожного є свої життєві приклади, але нам якраз важлива пропозиція для того, щоб ми їх реалізували. І комунікаційна стратегія дуже важлива, я з вами погоджуюсь.

Далі слово передається Малишину Руслану Анатолійовичу – голова правління міжнародного благодійного фонду "Нуклеус", засновник ГО "Українська академія дитячої інвалідності".

МАЛИШИН Р.А. Доброго дня, шановні присутні комітетських слухань! Україна підписала Конвенцію про захист дітей з інвалідністю і є ціла низка законів та постанов, Конституція на захисті дітей, і, здається, що все гаразд, ми на вірному шляху, але нічого не виконується, постійно порушуються права дітей. Я про 309 Постанову, яка передбачає використання коштів на реабілітацію дітей. Держава вимагає від громадян законослухняності, але під керівництвом байдужих чиновників сама постійно порушує права громадян. На жаль, держава дає приклад суспільству, що можливо порушувати закони та постанови. І це постійно відбувається. Родини, де є діти з інвалідністю, постійно потерпають ... *(Не чути)* знущань з

боку державних органів та чиновників. Існує стабільний дефіцит коштів на дитячу реабілітацію, ніхто з владних органів цим не переймається.

Почну з обсягів. В Україні понад 160 тисяч дітей з обмеженням життєдіяльності. Звідки взялася цифра 37714 тисяч, які потребують реабілітації? І навіть враховуючи цю цифру 37714, все рівно існує дефіцит. І цього річ дефіцит коштів по 309 Постанові склав майже 82 відсотки, тобто профінансовано всього 18 відсотків від потреби, це, враховуючи 37 тисяч дітей. Задовольняється фінансування лише 6 тисяч 901 дитина, тобто 30 тисяч 816 дітей залишаються за бортом.

При потребі, якщо ми враховуємо 37700 дітей, 37714 тисяч дітей, потреба складає 765 мільйонів, фінансування. А в нас третій рік поспіль лише 130 мільйонів. Це знуцання над дітьми та їх батьками. Навіщо взагалі така постанова-пустишка? На згадку приходять фільм Георгія Данелія "Сережа", де дядя Петя дає хлопчику пусту обгортку без цукерки і, дивлячись, як хлопчик розгортає, дуже сміється. А хлопчик дивиться на нього і каже: дядя Петя, ти дурак? Те саме відбувається зараз з нашими постановами, які не мають фінансового підґрунтя, те саме влада підсовує нам пустишку.

В цьому процесі є ще надавачі послуг – реабілітаційні центри, які не отримують пацієнта, не отримують замовлення на послуг, а згодом акти виконаних робіт довго не оплачуються, деколи по п'ять, шість місяців. Фахівці залишаються без роботи, відповідно без заробітної платні. Не треба бути економістом, щоби не розуміти, яку шкоду творить ця байдужість до дітей громадян та суспільства. Ми втрачаємо фахівців, вони з прагненням жити відправляються за кордон, де їм дуже раді, де ця робота цінується та комфортно оплачується. Великої шкоди завдано та завдається далі, діти не отримують медичних та соціальних послуг...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюсь, 15 секунд для завершення.

МАЛИШИН Р.А. ...медичні, медико-соціальні заклади лишаються без пацієнта.

В мене питання: чому три роки поспіль сума 130 мільйонів залишається незмінною? Чому немає індексації на відміну від інших галузей? Чому міністерство не переймається цією проблемою? Які підстави спонукали вилучити дітей з пріоритетних статей бюджетування, хіба ми вже не соціальна держава?

В той же час Міністерство соцполітики...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюсь, але думаю, в даному випадку...

МАЛИШИН Р.А. Дайте мені ще 30 хвилин...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюсь, але у нас регламент. Ці питання, я думаю, що ми зможемо від комітету відправити і отримати на них відповіді відповідні.

Я передаю слово: Воронецький Словян Ількович, представник ГО "Товариство жінок інвалідів".

ВОРОНЕЦЬКИЙ С.І. Шановний Тарас Петрович, поважний Валерій Михайлович! Знаю вас давно, неодноразово ... *(Не чути)* працюю начальником управлінням праці соцзахисту міста Хмельницького, є депутатом четвертого скликання, поєднання. Ну, я хотів би коротенько по досвіду два слова сказати, що за цей період, 15 років, ми відкрили п'ять соціальних закладів, і це є для осіб з інвалідністю, і до 18, і після 18, і вони сьогодні в місті функціонують. і слава Господу Богу, що у нас є сьогодні такі ...*(Не чути)* і вони фінансуються... наш місцевий бюджет. І депутати, і всі це розуміють.

Тому є унікальні заклади, я би всіх сьогодні, бачу тут, та громада, яка має збиратися і обговорювати, і ділитися своїм досвідом, то ми сьогодні, на

сьогодні можемо в місті Хмельницькому, я так і пропоную, бо ми так і прописали, "з метою поширення реалізації успішного досвіду Закон "Про соціальні послуги" спільно з надавачами соціальних послуг державного і недержавного сектору пропонуємо створити навчальну програму для громадських організацій, благодійних фондів, представників бізнесу та управлінь соцзахисту при територіальних громадах на основі досвіду Хмельницької територіальної громади".

Отут ми, може, більше, за 3 хвилини нічого не зможемо обговорити. А там зібратися і обговорити і насущні питання. І тоді винести на комітет з запрошенням Валерія Михайловича і інших депутатів Верховної Ради, теж є десять від Хмельниччини. Тому є така пропозиція.

Але скажу, що у нас є особливо дві такі школи: школа до 18 років, там унікальна школа 2001 року, сьогодні працює. Да, є сьогодні проблеми з фінансування, і у нас не так багато коштів, щоб витратити, але якщо ми сьогодні не будемо поважати інвалідів, дітей з інвалідністю, осіб з інвалідністю, нас ніхто не буде у світі поважати. Це загальне правило для всіх. Тому ми маємо все зробити і на місцевому, і на державному обласному рівні, щоб тут все... і допомогти. Здоровий заробить, а ця людина, їй просто треба допомогти.

Я скажу, що в нас і після 18, там проблеми, дуже великі проблеми в сім'ях. Ці матері вони сьогодні самотні залишаються. ви ж це розумієте. І ми повинні дійти, ми сьогодні доходимо, сьогодні, слава богу, що в нас є такий керівник Олександр Сергійович, який сьогодні є, містом керує Хмельницьким, що завдання до кожного. Ми всіх обстежуємо, ми до кожного... ми живемо їхнім життям, своїм життям. і там складні ситуації, особливо з дітьми є складно, а з матерями і з сім'ями ще складніше.

Тому маємо на це звернути увагу. І по-іншому не може бути, тому що в нас все для того є. Ми ж дуже гарна нація, ми дуже гарний народ, і ми маємо це зробити спільно з громадою, що на державному... Ми можемо сьогодні

говорити і жалітися, і на когось нарікати щось, але самі на місцевому рівні маємо зробити більше, більше і більше.

Тому є такі пропозиції. Проблем дуже багато. Але ці проблеми давайте перенесемо на площадку в місто Хмельницький. Ми маємо сьогодні не тільки школи, ще рекреаційний центр "Берег надії", колезі показував, найкращий сьогодні є в місті Хмельницькому, який для дітей-інвалідів. Держава не може забезпечити, ми сьогодні всіх інвалідів... Бажаєш оздоровитися, є для тебе ... *(Не чути)* 40 кілометрів від міста Хмельницького, 4 тисячі сьогодні путівка. Тому є...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я дякую за запрошення...

ВОРОНЕЦЬКИЙ С.І. Тому є такі вже напрацювання, є така практика, і разом з тим ми маємо зробити більше, більше і більше.

І, Валерію Михайловичу, я вас запросив, і вас теж запрошую, Тарасе Петровичу, залучаємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хмельницький люблю. І я вважаю, що, однозначно, ми повинні висвітлювати позитивні моменти, позитивні практики на всю Україну для того, щоб інші області, інші ОТГ вони навчалися і могли впроваджувати.

ВОРОНЕЦЬКИЙ С.І. І ще одне слово хочу сказати, що в цьому році після Харкова, після Івано-Франківська місту Хмельницькому вручено приз Європи сьогодні комфортності і в тому числі для осіб з інвалідністю. І є, можна багато, сміттєпереробний завод, це вперше в місті Хмельницькому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це вже трохи інше.

ВОРОНЕЦЬКИЙ С.І. Палац спорту, це в місті Хмельницькому найбільший...

ГОЛОВУЮЧИЙ. То громадські слухання по екології.

Я прошу до слова Бабія Сергія Васильовича, член правління ГО ХОФ "Соціальний захист та реабілітація інвалідів".

БАБІЙ С.В. Доброго дня, шановні колеги! Приємно бути в такій професійній дискусії і обговоренні. Хочу доповнити попередні виступи, зокрема і по 309 Постанові, про те, що дійсно в 2019 році, коли утворювалась сама постанова, вона написалась доволі таки непогано, але враховувалась лише з потреб однією категорії дітей. Це саме діти з ДЦП. Відповідно тому і формувався паспорт бюджету розміром в 130 мільйонів гривень. Наразі ...*(Не чути)* успішне, скажімо так, підготування по даній постанові про те, що дійсно батьки почали користуватись, а навколо реалізації самої постанови почали утворюватися якісні послуги по реабілітації дітей. Були внесені зміни в постанову і відповідно дана постанова є доступною для будь-якої дитини з інвалідністю.

Відповідно постає логічне питання, що, дійсно, можливо, пора збільшити паспорт самої програми, збільшити бюджет відповідно до тої кількості дітей, які є в Україні, які потребують цієї реабілітації. Адже ми всі розуміємо, що для багатьох батьків це є єдина можливість відправити свою дитину на реабілітацію і отримати хоч якісь певні послуги для того, щоб допомогти своїй дитині. І держава, так як в нас дійсно соціальна держава, повинна гарантувати це право кожної дитини мати доступ до якісних реабілітаційних послуг.

Я ще хочу в продовження своєї теми розповісти про те, що так, по 309 Постанові ми можемо охопити дітей з інвалідністю, але ми забуваємо про те, що є категорія дітей з обмеженням життєдіяльності. А якщо ми беремо дітей саме з ментальними порушеннями, з аутизмом, найчастіше визначення саме

інвалідності відбувається у віці три-чотири роки. За цей період дитина росте, втрачає велику кількість, скажімо так, фори, яка потрібна для того, щоб максимально соціалізуватися, максимально адаптуватися у суспільстві. І батькам приходится або здобувати власні кошти, яких не так багато, і ми всі чули, які пенсії наразі. Або відповідно шукати донорів. Тому що інших варіантів немає. Адже ця категорія дітей не є охоплена державними програмами. Для того, щоб вони мали нарівні з дітьми, які мають статус інвалідності, пройти реабілітаційні послуги.

Тому маю пропозицію про те, щоб впровадити концепцію. Така є концепція соціальної педіатрії, яка успішно у нас реалізовується в Україні і в багатьох європейських країнах з метою забезпечення саме цієї категорії дітей, які внаслідок травм, вроджених вад, захворювань мають велике розположення до отримання у майбутньому інвалідності, і зменшимо рівень інвалідизації. У мене все.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за дотримання регламенту.

Передаю слово Удич Зоряні Ігорівні, керівниці інклюзивного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

УДИЧ З.І. Дякую.

Доброго дня, шановні колеги! Регламент обмежений. Але я почну з найважливішого для мене. Я в інклюзивній освіті з 12-го року. І я бачу отой поступ, який є в інклюзії у сфері освіти в Україні сьогодні. І, на жаль, ще більше маємо проблем і перешкод.

Я не буду зупинятися на досягненнях. Дозвольте одразу до глобальних проблем. І не буду конкретизувати, тому що кейсів є дуже багато. І ще до сьогоднішнього ранку мені надсилали в приват фахівці, батьки з різних

куточків України свої безпосередньо історії, прохання їх тут підняти і обговорити. Загалом всі вони групуються.

Перше. Це є проблема батьків, їхньої поінформатизованості, їхнього постійного супроводу.

Друге. Це проблема раннього втручання. Та ж сама проблема сімейного центрризму і допомога дітям.

Наступна проблема – це є безпосередньо організація навчального процесу у всіх типах закладів освіти і в закладах вищої освіти в тому числі.

Проблема підготовки педагогічних кадрів. Проблема асистентського супроводу і не лише асистентом-учителем, але і тьютором. Це колосальна проблема на рівні України – надати дитині зараз її власного її власного асистента. На жаль, на місцевих органах влади керівництво, керівництво закладами освіти досить вільно починає трактувати ту нормативно-правову базу, яка стосується інклюзивної освіти. Вона в нас розроблена досить непогано. І оце вільне трактування є загрозою своєрідного відкату інклюзивної освіти.

Нам треба зостановитися, що інклюзивна освіта – це та сфера послуг, де дитина зможе соціалізуватися, де батьки мають вільний вибір, в якому закладі освіти може перебувати їхня дитини з подальшою можливою самореалізацією, професіоналізацією, отримання фаху і працевлаштування. Оце є найважливіше, що спрямовується системою освіти.

І ви знаєте, є пропозиції. До прикладу, нам би вартувало розглянути можливість створення так званих центрів оперативного консультування з юридичним супроводом усіх суб'єктів, які відповідають за впровадження інклюзивної освіти, і батьків в тому числі, і педагогізації батьків.

Для мене важливо, щоб ці центри, вони були незалежними від керівництва освіти і від надавачів послуг підвищення кваліфікації. Тому що, на жаль, є дуже багато кейсів, коли входить в ступор і не можуть розв'язатися елементарні питання, що стосується інклюзії, тому що керівник має власне бачення.

Я була під час акредитації декількох освітніх програм, що стосуються інклюзії. І ви знаєте, дуже важливо нагадати НАЗЯВО, що вони не лише контрольний орган, який ставить галочки надати можливість чи не надати здійснювати освітні послуги, але вони мають ще бути таким своєрідним консультуванням і надавати інформацію, заохочувати до того, щоб освітні програми максимально поглиблювалися, інтегрувалися спеціальною педагогікою, спеціальною освітою, була максимальна практична підготовка сучасних наших педагогів до роботи в системі інклюзії.

Особисто мені ще болить проблема підвищення кваліфікації. Так, ринок освітніх послуг ми відкрили. Є дуже багато суб'єктів надавачів освітніх послуг, які нібито здійснюють підвищення кваліфікації. Ми зараз у часі пандемії, і є вебінари, є записи...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олено Ігорівно, вимушений...

УДИЧ З.І. Отже, ще одна пропозиція – провести моніторинг якості підвищення кваліфікації вчителів, педагогів, зокрема, які працюють в системі інклюзії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді до вас, враховуючи вашу доповідь, питання для обговорення і для всіх. Як ви відносите до того, щоб такий центр супроводження, він функціонував централізовано, один на Україну, але був онлайнний?

УДИЧ З.І. Дякую за запитання.

Я про це думала, тому що у нас є прямі телефони до Міністерства освіти і науки, різних міністерств, але як показує практика, чим централізованіше, тим гірше надання відповідної інформації, консультування і вирішення відповідних питань на місцях.

На моє бачення і на моє переконання, на сьогодні найкраще, дійсно це можна робити онлайн і це найкраще, тому що це найоперативніше, на місцях, в обласних центрах, в великих громадах, де будуть фахівці, представники, можемо залучати фахівців з різних регіонів, це не означає, що тільки ті люди, які проживають на даній місцевості. Тобто будь-хто звертається, має отримувати якісну інформаційну і юридичну послугу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надаю, Заболотна Наталія Олександрівна – представниця ГО "Народний захист".

ЗАБОЛОТНА Н.Ю. Дякую.

Я спробую встигнути кілька питань оговорити. І перше, що хочу, то одразу з рекомендації.

У мене пропозиція внести рекомендації, пункт 5, внести МОЗу.

Перше, формалізувати діючі в генетичних центрах генетичні комісії у генетичні МСЕК, тобто створити генетичні МСЕК із застосуванням вже діючих у них генетичних класифікаторів.

Друге, це поширити дію генетичних МСЕК на осіб 18 плюс.

Третє, забезпечити залучення профільних фахівців кардіологічного, неврологічного, ендокринологічного, дерматологічного напрямків до розробки реабілітаційних заходів для корекції наслідків генетичних захворювань. І переглянути перелік надання безстрокових груп інвалідності у бік розширення переліку захворювань, в тому числі генетичних. Тому що не тільки незворотні ураження органів руху у нас є, а є просто генетичні захворювання, вони виявляються в генетичних центрах загалом у дітей після народження одразу – це кардіологічні, неврологічні, ендокринологічні і шкірні захворювання.

І у нас на сьогодні є такі медичинський, ну, тобто класифікатор і медична комісія, яка поширюється виключно на дітей. Але діти, які мають

інвалідність з дитинства при переході на дорослу так звану групу, як мені всі лікарі казали, ви один раз перейдете з дитиною на дорослу групу і більше не йдете – нічого подібного. Кожного року були переходи, і МСЕКи не розуміють, бо в них нема генетики, вони не знають... Звиняйте, в нас ХХІ сторіччя, генетика йде вперед, раніше її не було, сьогодні вона вже є. Більш того, це системні, це захворювання всієї родини, і в нас дитина має інвалідність, а батьки з таким самим діагнозом на сьогодні не мають інвалідності. Плюс діти, які переходять, у них там є трошки неврологічного, трошки кардіологічного, їх кидають на якийсь МСЕК неврологічний, там дають загальні обстеження, які в них не виявляють тих порушень, які необхідні за дорослим класифікатором – діти втрачають інвалідність.

Тобто в нас на сьогодні це стоїть дуже серйозна проблема, і я думаю, вже на часі її врегулювати. Тому для того, щоб не створювати новий МСЕК, бо це бюджет і це додаткові вливання з бюджету, то є сенс зробити вже на підставі тих генетичних центрів, які на сьогодні працюють, на їх базі вже зробити. Але для того, щоб виписувати реабілітаційні заходи, долучати якраз профільних кардіологій для регулювання саме наслідків генетичних захворювань. Тому це те, що перша в мене пропозиція.

І друге, це я хотіла би звернути увагу, і мені от зараз багато пишуть, це вирівняти у правах, в оплаті праці соціальних працівників соціальної служби членів сімей з інвалідністю, яким виплачується не мінімалка, а одна третина від прожиткового мінімуму. За вирахуванням податку на руки вони отримують 227 гривень на місяць, тобто з 400 з чимось гривень у них ще вираховують податки і в них залишається 227 гривень. При цьому вони не мають права працювати жодного дня, вони не в змозі не те, щоб родину – себе утримувати. Плюс у них іде загальне зарахування пенсійного стажу – це не більше трьох місяців на рік. Тобто люди, які доглядають своїх родичів, вони повністю себе викидають на смітник. Бо вони не будуть мати пенсії, вони не будуть мати... і вони зараз не живуть, вони існують.

Тому і зараз до мене писали і просили це питання підняти, тому що воно дуже турбує. І прохання, пропозиція вирівняти всіх до мінімальної заробітної плати з офіційним працевлаштуванням і статусом соціального працівника, незалежно від того, чи це працівник соцслужби, чи це працівник – член родини.

Ну, і останнє...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибачаюсь, але останнє ви передасте в письмовому вигляді на комітет.

ЗАБОЛОТНА Н.Ю. О'кей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово передаю Назеренко Вікторії Миколаївні – генеральна секретарка національної асамблеї людей з інвалідністю України.

НАЗАРЕНКО В.М. Дякую.

Шановний Тарасе Петровичу, шановні учасники та учасниці слухань! Дякую за надану можливість від імені Національної асамблеї, це коаліція з 126 громадських організацій осіб з інвалідністю виступити та озвучити позицію стосовно декількох вкрай важливих та актуальних законопроектів, які вже зареєстровані у Верховній Раді.

І перше, це законопроект 5344 урядовий, та три, звертаю вашу увагу, три альтернативні до нього, які безпосередньо стосуються права людини з інвалідністю на працю.

Комітет Верховної Ради з соціальної політики прийняв рішення створити робочу групу і доопрацювати на базі Закону 5344-3, автор – народний депутат Галина Третьякова. На наше переконання, цей законопроект потребує суттєвого доопрацювання, тому що фактично не передбачає нових підходів до стимулювання роботодавців на відкритому ринку праці, не містить комплексної підтримки безпосередньо осіб з

інвалідністю під час працевлаштування та на робочому місці. Відсутні фінансові розрахунки законодавчих пропозицій, звертаю увагу, що безпідставно суттєво звужується перелік органів державного управління з питань забезпечення прав осіб з інвалідністю та їх соціальної захищеності. Вперше в незалежній Україні законодавчо пропонується просто ліквідувати зникнути. Це вже сказав Валерій Михайлович, систему соціальних підприємств громадських організацій об'єднань осіб з інвалідністю, яких на сьогодні 300 в Україні.

Просимо Комітет Верховної Ради з прав людини долучитися до процесу підготовки цієї робочої групи через робочу групу, створену в комітеті пані Третьякової.

Друге. Право осіб з інвалідністю на об'єднання, участь в громадському житті та прийняття рішень, які їх стосуються. Національна асамблея звертає увагу комітету, що в Україні порушується стаття 4 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

Наголошуємо, що є окремі зауваження комітету з прав осіб з інвалідністю, де чітко зазначено, що організації осіб з інвалідністю є окремим видом громадянського суспільства. Очолювати, керувати та управляти ними можуть тільки люди з інвалідністю. І що ми маємо на сьогодні? Часто формальний підхід, я б сказала, для галочки, органів влади до консультацій з громадськими організаціями.

Звертаю увагу Тараса Петровича, що на сьогодні законодавчо не визначено статус громадського об'єднання осіб з інвалідністю. Нам дуже потрібен такий закон. І ми будемо дуже вас просити все ж таки ініціювати такий закон. Держава на сьогодні визначила за пріоритет державної підтримки діяльності організацій лише конкурсний підхід до фінансування проектів і заходів. А що робити зі щоденною системною роботою наших організацій по захисту прав та представництва інтересів осіб з інвалідністю? Це також просимо вашого контролю.

І ви знаєте, мали дуже велике сподівання на законопроект 4607, яким саме передбачалась інституційна підтримка громадських організацій і запропонований він був цілим рядом народних депутатів. Але у вересні цього року він був відкликаний авторами з незрозумілих причин. Можливо, його треба доопрацювати.

І також звертаю увагу, що у зв'язку зі зміною законодавства у сфері оренди маємо результат, що за останні 2 роки чисельні громадські організації людей з інвалідністю втратили приміщення державної та комунальної форм власності, які вони орендували понад 15 років. І просимо в рекомендації слухань внести це питання, щодо надання в оренду приміщень громадським організаціям не всім, а за відповідними чіткими критеріями, без проведення аукціону.

І останнє. Питання, яке, знаєте, вже наболіло...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюсь, але...

НАЗАРЕНКО В.М. Завершую. Зараз дуже багато різних реформ, різних нормативно-правових актів. Але питання таке, що не враховується питання інвалідності, а навпаки створюються додаткові бар'єри, перепони, які порушують права людини з інвалідністю. І є тенденція до застосування, запровадження нових термінів по відношенню до людини з інвалідністю, які принижують її гідність і фактично дискримінують. Це недопустимо. Ще раз просимо комітет саме з права людини посилити контроль у цій сфері.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надаю Михайленко Іванні Петрівні – студентка Київського інституту інтелектуальної власності та права Національного університету "Одеська юридична академія".

МИХАЙЛЕНКО І.П. (Доброго дня, шановні учасники. Мене звати Зоряна я допомагатиму з виступом Іванні Михайленко. Іванна представляє інтереси людей з порушенням слуху).

Доброго дня, шановні учасники! Мене звати Іванна Михайленко, я людина з порушенням слуху і студентка другого курсу юридичного факультету Київського інституту інтелектуальної власності і права Національного університету "Одеська юридична академія".

Хочу багато розповісти про проблеми та потреби людей з порушенням слуху, які я бачу і відчуваю на собі, але оберу найголовніші.

Перша і найголовніша проблема є дефіцит перекладачів жестової мови та відсутність знання жестової мови, через це люди з порушенням слуху не можуть відчувати себе на рівних у публічних місцях: в лікарні, в магазині, в банку, в поліції, в страховій компанії, в ЦНАПі, в комунальній службі, на концерті, в закладах громадського харчування.

Тому я вважаю, що в державних установах, банках, повинні обов'язково бути працівники, які знатимуть хоча б базову жестову мову або має бути присутній перекладач жестової мови. Гарним рішенням було б використання додатку "перекладача жестової мови" у перекладач жестової мови. Це б значно спростило спілкування та сприяло б соціалізації нечуючих.

Друге. Це в начальних закладах (спецшколи, училища, коледжі, вузи, курси) відсутні перекладачі жестової мови та відсутнє знання жестової мови педагогів. Люди з порушенням слуху не можуть вступати в ті навчальні заклади, де забажають, а якщо і вступають, то не можуть ефективно навчатися.

Третє. Відсутня допоміжна функція для людей з порушенням слуху як альтернатива при листуванні. Постійні дзвінки від банків, лікарні, доставки, водія таксі, інтернет-магазину, люди з порушенням слуху не можуть брати трубку, через це відмінюють замовлення, попередження чи тощо. Було б добре, щоб була можливість відмінити обов'язковість есемес, у працівників

має бути додаток "перекладач жестової мови" або листа на електронну пошту.

Також надзвичайно важливим є запровадження попереджувачого світлового, який би попереджав про зміну платформи потягу. На вокзалі лунає лише звуковий сигнал про зміну в розкладі потягу або про порядок нумерації вагонів. Люди, які не чують, не розуміють, що робити. Потрібно встановити додаткові екрани з відповідними написами або попереджувачі світлові сигнали. Подібні заходи не вияв турботи та уваги до нечуючих людей, вони дорожать почувати себе впевненішими у соціумі.

Ці три потреби, проблеми є найважливішими для людей з порушення слуху. У проекті Закону України про українську жестову мову ці питання є пріоритетними для людей з порушення слуху. Те, що я розповіла ці три потреби, проблеми, також стосуються цього проекту. Жестова мова для мене, як і для жестомовних осіб, – це невід'ємна частина життя, без неї неможливо спілкуватися і почуватися рівними. Тому я вважаю, що одним із способів запровадження безбар'єрності є питання поширення жестової мови.

Якщо виникнуть питання стосовно проблем і потреб для людей з порушення слуху, звертайтеся, я завжди відкрита для діалогу і з радістю допоможу. Бо я вважаю, що безбар'єрне життя – це дуже важливо для всіх. І завдяки цьому настає комунікативне спілкування між людьми і полегшує життя.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже за доповідь, за участь.

Я знаю колега у нас, депутат Верховної Ради, вона стурбована цією проблемою, вона сама володіє жестовою мовою і популяризує використання жестової мови. Тому я думаю, що ми зможемо підняти це на новий рівень і забезпечити, або хоча б розпочати вирішення цих проблем у нас в державі.

Зараз надаю слово Безпалько Зоряні Борисівні, керівник проекту "Голос людей з інвалідністю".

БЕЗПАЛЬКО З.Б. Дякую. Я вже доповіла.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ви одночасно.

БЕЗПАЛЬКО З.Б. Я доповідала з Іванною, так. Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Тоді, будь ласка, слово надаю Кривошея Геннадій Григорович, народний депутат України восьмого скликання.

КРИВОШЕЯ Г.Г. Доброго дня! Чутно мене?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Геннадію Григоровичу, вас чутно.

КРИВОШЕЯ Г.Г. Дякую, Тарасе Петровичу. Щиро прошу вибачення, що я онлайн.

Питання досить коротке, воно стосується саме мого одного законопроекту, який я реєстрував у минулому році. Він стосується проблематики надання, забезпечення житлом дітей-сиріт, зокрема, після досягнення ними 23-річного віку.

У даному законопроекті... Чому я саме звертаю увагу на цей законопроект? Тому що я хотів би звернутися, в першу чергу до народних депутатів, щоб, можливо, його перереєстрували, подали наново, і це дало б можливість забезпечити дітей, які досягли... дітей-сиріт, зокрема, які досягли 23-річного віку, надати їм гарантію далі і можливість отримання житла від держави.

Даним законопроектом пропонується внести цілий ряд норм, які стосуються того, щоб місцеві органи влади, не лише держава, ми говоримо не лише центральні органи влади, а й місцеві органи влади несли так звану відповідальність за цю дитину. На сьогоднішній день ми знаємо, що в деяких

місцевих органах влади вже працюють такі програми, які забезпечують житлом таких, але оскільки законом це чітко не встановлено і ця норма не працює як обов'язкова для органів місцевого самоврядування, тому, мені здається, що потрібно було би і досить добре було би зараз вернутися до цієї тематики і зареєструвати даний законопроект для того, щоб діти, які досягли 23-річного віку і діти-сироти, мали можливість в дійсності і забезпечення, і держава надала їм можливість отримання житла на постійній основі.

Якщо держава не може надавати таке житло, то, для прикладу, в даному законопроекті було передбачено так зване матеріальне, фінансове забезпечення. Для прикладу, ми візьмемо учасників бойових дій. На сьогоднішній день ми знаємо, що працює такий механізм, якщо їм не купують житло, вони отримують фінансове забезпечення цільове якраз на купівлю такого житла. Тому, в принципі, є інший, як-то кажуть, напрямок, вихід з цієї ситуації.

Тому, Тарас Петрович, велике прохання, номер законопроекту є офіційно оприлюднений на сайті, це, якщо не помиляюсь, 10111 за моєю редакцією. Під ним підписались близько 20 народних депутатів ще у восьмому скликанні. Якщо буде ваша ласка, то я би навіть хотів, щоб ви особисто його перереєстрували як людина, яка займається саме захистом прав людей, як народний депутат. Було би дуже добре.

Щиро дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я досліджу цю проблему, я думаю, що зможу перереєструвати даний законопроект. Також по цій проблемі Анатолій Іванович.

ТИМЧУК А.І. Доброго дня всім і доброго дня, Тарасе Петровичу! Як говорив пан Геннадій Кривошея, по поводу питання людей з інвалідністю, і питання хотілося, щоб піднялося з житлом, допустимо, на сьогоднішній день. Як я по собі знаю, що держава тільки оплачує мені, дає соціальну допомогу

тільки інвалідність, а, допустимо, за соціальне житло три роки я добиваюся, на жаль, держава цим не опікується. Хотілось, щоб піднялося це питання, щоб і на сьогоднішній день рівень, щоб людям з інвалідністю і сиротам, щоб надавалося соціальне житло.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за позицію.

На даний момент надаю слово Нікітіній Марині Олександрівни, ГО "Чернівецьке об'єднання "Захист".

НІКІТІНА М.О. Доброго дня! Шановні колеги, для того, аби не повторюватися, я хочу абсолютно підтримати виступ пані Наталії Заболотної стосовно того, що особи, які здійснюють опіку над особами з інвалідністю, вони зараз позбавлені права працювати і отримують дуже мізерні виплати. Тому ми просимо підтримати пропозицію щодо збільшення соціальних виплат для осіб, які здійснюють опіку над особами з інвалідністю І групи підгрупи А, які не можуть самостійно себе обслуговувати, до розміру мінімальної зарплати та приймати за даними стаж робочий рік за рік.

Також ми провели дві фокус-групи, в яких взяли участь батьки, які виховують дітей з інвалідністю. І одним з кричущих питань – це є те, що на сьогоднішній день, коли особи з інвалідністю, які мають дитячий церебральний параліч, переходячи на дорослу групу, вони, батьки, які здійснюють опіку, змушені звертатися до суду про призначення їм права опіки над їхньою дитиною. Батьки дуже стурбовані цим, тому що це затягує процес опіки і ускладнює їм життя і так нелегке.

Також я б хотіла ще звернути увагу про те, що, коли діти з дитячим церебральним паралічем переходять на дорослу групу інвалідності, у них практично зникає можливість отримання реабілітаційних послуг. Тому батьки дуже просять звернути увагу на те, щоб продовжити дію 309

Постанови про надання реабілітаційних послуг для осіб з дитячим церебральним паралічем.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Питання є тоді і до вас, і... з приводу є законодавчі ініціативи, норми, які ви вже пропонуєте змінити, редакції чи це просто ідеї, які потрібно реалізовувати? Тобто...

НІКІТІНА М.О. Це ті ідеї, які потрібно реалізовувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Дякуємо.

Слово передаю Стефінів Христині, журналістка, я не знаю, на жаль, якого видання. Будь ласка, представитесь.

СТЕФІНІВ Х. Власне, я не зовсім журналіст наразі, а мотиваційний спікер і засновниця Школи комунікації.

Рада вітати вас! І особливістю моєї історії є те, що зараз мені 29 років, щойно виповнилося, а вперше я пішла сама в 24 з діагнозом першої Б групи. І тому найціннішим інструментом якогось такого спілкування з людьми здоровими для мене стала комунікація.

Навіть зараз, незважаючи на виступи на тисячі сценах людей з Європи і країни, таку мотивацію, часом мене називають українським Ніком Вуйчичем, в мене тремтить голос і ваша підтримка є дуже важливою, тому що моя пропозиція буде полягати саме в комунікації.

Я є посередником між здоровими і людьми з інвалідністю. Я є тією людиною, яка навчає здорових бути впевненими в собі та шукати опору, щоб ходити самотійно мені щодня треба постійно тривало тренуватися аби ніхто в це не вірив. Перша група і самотійне ходіння, ще не зовсім ідеальне, але воно є. Попри це, не попри спілкування, завжди є так, що мої люди з

інвалідністю іноді не знаємо як заявити про свою потребу здоровим умовно, а здорові не знають з якого підійти та запитати.

Тому моя пропозиція буде полягати в кілька таких моментів про сформування менторських комунікативних груп медіаторів для створення якісної лінії взаємодії. Розумієте, про що я? Це тоді, коли люди з інвалідністю зможуть приходити і говорити про те, що треба не тільки в комітетах, а люди здорові без сорому зможуть запитати: що тобі потрібно, допомогти тобі чи ні. Часто ми самі закриваємося. Ми, люди з інвалідністю, ховаємо свої... взагалі себе від світу. Мені тепер кажуть: "От ти здорова, тобі класно, ти тусуєшся з крутими, - перепрошую за сленг, - ти засновниця крутої потужної школи. А ми не знаємо, як говорити з цими здоровими". І є образа.

Тому я буду закликати всіх своїх друзів сміливіше спілкуватися з людьми. Адже саме вміння попросити про допомогу, пояснити свій стан чи навіть хвилювання в цю ж хвилину, бо це, напевно, найінтимніша моя тема, це буде дуже великою цінністю з формування таких переговорників, як є я. Тобто медіаторів, людей, які будуть посередині між здоровими та між, умовно, людьми з інвалідністю для того, щоб ми могли чути, сприймати і цінувати один одного. Це мають бути психологи, це мають представники ГО, це мають бути депутати. Бо попри всі стереотипи щодо депутатів, якесь таке враження. Попри мою роботу, підготовку до різного роду виступів саме депутатів, я зустрічалася з живими людьми на цих заняттях, на цих консультаціях. І бачила їхнє зворушення та прийняття вже тоді, після того, як я пояснила, в чому моя потреба. Тому, будь ласка, давайте будемо вчитися комунікувати серцем.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за таку позицію.

Дійсно, в наш сучасний світ комунікація між людьми взагалі виходить на перші щаблі. Тому я однозначно буду підтримувати таку ініціативу. І ми подумаємо, як її реалізувати.

СТЕФІНІВ Х. У мене вже є ідеї та прописані, власне, плани. Якщо це актуально, то я думаю, що це можна рухати далі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, звичайно, це актуально.

СТЕФІНІВ Х. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надаю Кондурі Юліану Анатолійовичу, проектному координатору Міжнародної благодійної організації "Ромський жіночий фонд "Чіріклі".

КОНДУР Ю.А. Дякую, пане голову.

Хочу виразити вам нашу вдячність від організації за можливість бути тут, і свою вдячність всім присутнім за те, що показуємо, що люди з інвалідністю – це дуже неоднорідна група людей. І сьогодні я хотів би сказати також про ромів, людей з інвалідністю серед ромського населення. І говорячи про такі загальні питання, як, наприклад, доступ до права на освіту або права на працевлаштування, або на отримання соціальних послуг. То хотів би підкреслити, що роми продовжують стикатись з множинною дискримінацією в реалізації цих прав.

Ми вже проводили попередньо оцінки ситуації ромів з інвалідністю в Україні, але досить обмежено, в деяких лише регіонах України. Тому одна з рекомендацій, яка є, це проведення комплексної оцінки потреб людей з інвалідністю серед ромів.

Другим таким важливим аспектом, на нашу думку, є механізми прийняття рішень на місцевому рівні і залучення ромів є в, принципі, для нас

важливим, але залучення людей з інвалідністю або як мінімум включення потреб людей з інвалідністю до обговорення, до тих рішень, які приймаються, також, на нашу думку, є дуже важливим.

І наступним пунктом хотів би наголосити на наданні соціальних послуг, в принципі, для людей з інвалідністю серед ромів. Ключовим таким інструментом, можна сказати, є інститут медіаторів або ромських посередників, які наша організація координує вже більше десяти років. І важливою є та пропозиція, яка звучить вже не перший рік в стінах парламенту, це внесення професії посередника для національних менших в класифікатор професій Міністерства соціальної політики. Наскільки я знаю, ця пропозиція, вона майже фіналізована, але важливо, аби була на контролі комітету і, можливо, прохання посприяти фіналізації цього процесу.

І останній пункт, це окрему вагу потребує соціальна реабілітація людей з інвалідністю і серед ромів в тому числі. І ми наголошуємо на тому, що потрібно створювати такі реабілітаційні центри і залучати, розширювати цей доступ до більш ширших груп, в тому числі для ромів.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за пропозиції. Також хочу подякувати вашому фонду за співорганізацію даного заходу і взагалі за співпрацю з нашим комітетом активну.

Слово надаю Мнацаканян Сюзанна, керівниця проекту Ради Європи "Розвиток соціальних прав людини як ключовий чинник сталої демократії в Україні".

МНАЦАКАНЯН С. Добрий день, шановні колеги та колежанки! Щиро дякую за запрошення, а також за можливість виступити.

Буду достатньо короткою, аби не повторювати своїх колег, які вже виступали. Скажу лише про те, що незважаючи на те, що були доповіді від представників та представниць органів державної влади про те, що ситуація

із забезпеченням прав людей з інвалідністю покращується, звертаю вашу увагу на останній висновок Європейського комітету соціальних прав, який, аналізуючи виконання статті 15 Європейської соціальної хартії, сказав про те, що Україна не гарантувала ефективно ані забезпечення прав дітей з інвалідністю на освіту в загальних освітніх закладах, ані гарантувало ефективно працевлаштування людей з інвалідністю, ані встановила, що зобов'язання надати розумне пристосування на робочому місці було ефективно гарантоване державою.

Таким чином, ми розуміємо, що є куди рухатися. А куди рухатися – це, зокрема, орієнтуватися на стандарти та на зобов'язання, які Україна на себе взяла, ратифікувавши, зокрема, Європейську соціальну хартію.

Наш проект підготував оцінку потреб у сфері забезпечення прав людей з інвалідністю, де надав, як загальні, так і конкретні рекомендації, зокрема щодо обов'язків або повноважень кожного органу державної влади. Тому я була б вдячна, якби вони були враховані при підготовці цих рекомендацій.

Окремо хочу звернути увагу на проект рекомендацій, які була нам надані. Хочу звернути увагу на те, що підпунктом 6, де комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики надається такий запит доопрацювати законопроект 5343. Я думаю, що там помилка, тому що, мабуть, мова йде про 5344. А це саме той законопроект, який передбачає нову систему працевлаштування людей з інвалідністю.

Звертаю вашу увагу на те, що за запитом Офісу Президента України Рада Європи надає технічну та експертну підтримку для доопрацювання цього законопроекту. Тому я б просила об'єднатися, об'єднати наші зусилля тут, аби точно до кінця жовтня мати доопрацьований проект закону, який буде і влаштовувати усіх, і органи державної влади, і громадянське суспільство. Але таким чином, який повністю змінить систему працевлаштування, яка існує в Україні.

Щодо питань, які стосуються місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування. Пропоную також написати про те, що місцеві

органи влади та органи місцевого самоврядування мають забезпечити надання соціальних послуг за результатами проведених оцінок потреб у сфері забезпечення прав людей з інвалідністю в кожній конкретній громаді. Думаю, що з цього потрібно починати, аби забезпечити рівні права та можливості всім людям.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надаю Сорочишину Михайлу, спеціаліст з прав людини Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні.

СОРОЧИШИН М. Дякую, шановному головуючому за надане слово.

Добро дня, шановні депутати і шановні присутні! Від імені Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні. Я хочу привітати проведення комітетом цих слухань, адже такий захід сам по собі є кроком до виконання міжнародних стандартів прав осіб з інвалідністю, які передбачають залучення громадянського суспільства, зокрема осіб з інвалідністю та їх представницьких організацій до процесу моніторингу виконання міжнародних стандартів.

Я хочу зупинитись лише на одній проблемі, яка, тим не менш, призводить до порушення конституційних прав осіб з інтелектуальними та психосоціальними формами інвалідності, а саме ця проблема – практика позбавлення дієздатності, яка становить порушення основоположного права людини на рівність перед законом, яке гарантовано статтею 12 Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю.

На жаль, упродовж 11 років, що минули від часу ратифікації Україною Конвенції про права осіб з інвалідністю, не було вжито майже жодних заходів для запровадження в цивільному законодавстві підходу до інвалідності, заснованому на повазі до прав людини і скасування норм, які передбачають позбавлення або обмеження дієздатності. Практика

позбавлення дієздатності і рак можливості отримання соціальних послуг за місцем проживання є основними факторами, які обумовлюють високий рівень інституалізації осіб з інтелектуальними та психосоціальними формами інвалідності, що становить порушення статті 19 конвенції.

Місія переклала на українську мову зауваження загального порядку номер один Комітету ООН з прав осіб з інвалідністю, у яких комітет пояснює, як впроваджувати модель підтриманого прийняття рішень, що має замінити собою практику визнання недієздатними осіб з інвалідністю. Зауваження розміщені на інтернет-сторінці Об'єднаних Націй в Україні.

Ми закликаємо народних депутатів і відповідні державні органи використовувати приклад зауважень загального порядку та розпочати всеукраїнські консультації з особами з інвалідністю та їх представницькими організаціями щодо виконання вимог статті 12 конвенції про рівність перед законом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за надану інформацію.

Я думаю, що комітет ознайомиться з тими рекомендаціями, і ми почнемо, дійсно, обговорення, тому що внесення змін до цивільного законодавства, воно є суттєвим і потрібно широке обговорення з усіма стейкхолдерами, які є і в цьому залі, і в інших залах парламенту.

Я зараз надаю слово представнику Уповноваженого з рівних прав і свобод Іванкевичу Віктору. Будь ласка.

ІВАНКЕВИЧ В.В. Шановний пане головуючий, шановні учасники, я, по-перше, хотів би подякувати про те широке коло питань, які сьогодні були обговорені. І для нас це буде додаткова інформація для майбутніх досліджень по дотриманню прав людини саме Офісом Уповноваженого з прав людини.

Я хочу привернути увагу до двох таких позицій. Відповідно за підрахунками Управління Верховного комісара ООН з прав людини від

початку військового конфлікту в Україні загальна кількість поранених близько 33 тисяч 600 людей, з них приблизно 9 тисяч – це цивільне населення. Тобто ми бачимо, що відбувається інвалідизація нашого суспільства. І, на жаль, цей конфлікт, ще не видно його кінця.

Також хочу привернути увагу, що поширення пандемії COVID поглиблює вразливе становище осіб з інвалідністю, зменшує їх шанси на реабілітацію, перешкоджає у вільному і рівноправному користуванні медичними та соціальними послугами, реалізацію права на працю, що в свою чергу значно зменшує доходи сімей, в яких є особи з інвалідністю. І тому пропозиція Валерія Михайловича, вона є досить своєчасною про те, що треба розглянути питання підвищення мінімальної пенсії для осіб з інвалідністю.

Так само єсть у нас ковідний фонд, кошти якого могли б так само бути використані для підтримки тих осіб з інвалідністю, які втратили своє робоче місце під час пандемії. Все це потребує зосередження ресурсів держави на виробленні невідкладних заходів реагування щодо їх підтримки, тому пропозиція Валерія Михайловича, ми її підтримуємо для того, щоб проаналізувати і визначити саме ті категорії осіб з інвалідністю, які в першу чергу потребують цієї допомоги державної, щоб у проекті бюджету на наступний рік все це врахувати ще.

Також я хочу привернути увагу, що тут роздані рекомендації до пункту четвертого, там, де зобов'язання Мінекономіки розписані.

Ви знаєте, вже більше десяти років є намагання ліквідувати цей Фонд соціального страхування. Я бачу ці рекомендації, вони так само будуть спрямовані саме на ліквідацію цього фонду. Це невеликі гроші в рамках бюджету, але ці гроші підтримують суто осіб з інвалідністю. Тому дуже уважно просив би до цього віднестися.

Також я підтримую ті пропозиції, які були висловлені з точки зору підтримки підприємств, на яких працюють особи з інвалідністю, які були створені саме громадськими організаціями осіб з інвалідністю. Я свого часу

очолював цю робочу групу, яка розглядала можливості надання підтримки таким підприємствам, коли працював заступником міністра соціальної політики. Повірте мені, скільки ці 300 підприємств роблять для працевлаштування осіб з інвалідністю, не робить вся Державна служба зайнятості.

Ці пропозиції я просив би врахувати в рекомендаціях. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ми завершили етап обговорення і фактично підійшли до завершення комітетських слухань. Я дякую всім учасникам за те, що критикували владу, за те, що вносили пропозиції. Ми повинні сформувані зараз ці всі пропозиції саме для того, щоб напрацювати ефективний план виконання до 2030 року. І кожний раз у парламенті з трибуни ми повинні говорити про порушення прав людей з інвалідністю і про те, що ми робимо для того, щоб усунути такі порушення.

Я також запрошую всіх учасників, ви можете приєднатися онлайн або слідкувати потім онлайн, коли будемо обговорювати резолюцію рекомендацій по даним слуханням на базі нашого комітету.

Я думаю, що ми будемо однозначно ініціювати запрошення депутатів з інших комітетів для обговорення, оскільки також важливо, щоб й інші комітети Верховної Ради України профільні, і охорони здоров'я, і соціальної політики, і навіть економіки, вони приймали участь в обговоренні цих проблем і враховували їх при своїй діяльності, щоб на цю проблему дивитися широко, а не тільки зі сторони того, як соціально захищати таких людей.

Потрібно розвивати країну в ракурсі того, що ми повинні розуміти, що в нас 3 мільйони громадян – це люди з інвалідністю, і ми повинні захищати їх, турбуватися про них і створювати всі умови, щоб вони жили якісно і щасливо.

Тому всім дякую сьогодні за роботу. І до нових зустрічей.